

INFORMACJE O DOMU MAKLERSKIM BANKU BPS S.A.

Dom Maklerski

Dom Maklerski Banku BPS Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie („Dom Maklerski”) wchodzi w skład grupy kapitałowej Banku BPS S.A.

Dom Maklerski został wpisany do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000304923, kapitał zakładowy wynosi 6 669 000 PLN - opłacony w całości, NIP: 108-000-54-18.

Adres siedziby Domu Maklerskiego:
ul. Grzybowska 81, 00-844 Warszawa
Tel. (+48 22) 53 95 555, 801 321 456
Fax (+48 22) 53 95 556
e-mail: dm@dmbps.pl
www.dmbps.pl

Podmiot dominujący w Grupie Kapitałowej, do której należy Dom Maklerski

Bank Polskiej Spółdzielczości Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie.

Zezwolenie

Dom Maklerski prowadzi działalność na podstawie zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego („KNF”). Z mocy powszechnie obowiązującego prawa, działalność Domu Maklerskiego podlega stałemu nadzorowi KNF.

Adres siedziby KNF:
Ul. Piękna 20, 00-949 Warszawa
Tel. (+48 22) 26 25 000
Fax (+48 22) 26 25 111 (095)
www.knf.gov.pl

Metody Komunikacji

Dom Maklerski dopuszcza następujące sposoby kontaktowania się Klienta z Domem Maklerskim:

- osobiście - w Siedzibie Domu Maklerskiego, Punktach Usług Maklerskich lub Oddziałach Agenta Firmy Inwestycyjnej
- za pośrednictwem środków technicznych - sieć telefoniczna, Internet, fax
- pocztą tradycyjną na adres:
Dom Maklerski Banku BPS S.A.
ul. Grzybowska 81
00-844 Warszawa

W określonych przypadkach, w związku ze świadczonymi usługami maklerskimi Dom Maklerski jest zobowiązany do dokumentowania komunikacji z klientem, w tym nagrywania rozmów telefonicznych – o czym Klient jest informowany – protokołowania spotkań oraz archiwizacji komunikacji elektronicznej.

Język komunikacji

Dom Maklerski świadczy usługi w języku polskim. Wszystkie informacje przekazywane przez Dom Maklerski przygotowywane są w języku polskim.

Zakres świadczonych usług

Dom Maklerski świadczy następujące usługi:

- przyjmowanie i przekazywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych;
- wykonywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek dającego zlecenie;
- nabywanie lub zbywanie na własny rachunek instrumentów finansowych;
- doradztwo inwestycyjne;
- oferowanie instrumentów finansowych;
- przechowywanie i rejestrowanie zmian stanu posiadania instrumentów finansowych, w tym prowadzenie rachunków papierów wartościowych oraz prowadzenie rachunków pieniężnych;
- udzielanie pożyczek pieniężnych na dokonanie transakcji, których przedmiotem jest jeden lub większa ilość instrumentów finansowych w przypadku, gdy transakcja jest dokonywana za pośrednictwem firmy inwestycyjnej udzielającej pożyczki;
- doradztwo dla przedsiębiorstw w zakresie struktury kapitałowej, strategii przedsiębiorstwa lub innych zagadnień związanych z taką strukturą lub strategią;
- doradztwo i inne usługi w zakresie łączenia, podziału oraz przejmowania przedsiębiorstw;
- sporządzanie analiz inwestycyjnych, analiz finansowych oraz innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych.

Zasady świadczenia usług na podstawie poszczególnych umów i aneksów

Szczegółowe zasady świadczenia usług zawiera odpowiedni regulamin będący integralną częścią umowy zawieranej pomiędzy Klientem a Domem Maklerskim.

Dom Maklerski udostępnia na stronie internetowej Domu Maklerskiego w zakładce ([https://dmbps.pl/informacje/9/Informacje o Domu Maklerskim Banku BPS SA](https://dmbps.pl/informacje/9/Informacje_o_Domu_Maklerskim_Banku_BPS_SA)) informacje i dokumenty, w szczególności dotyczące:

- Domu Maklerskiego oraz świadczonych usług maklerskich przez Dom Maklerski;
- Instrumentów finansowych będących przedmiotem usług maklerskich świadczonych przez Dom Maklerski, rekomendacji oraz strategii działania;
- systemów wykonywania zleceń;
- kosztów i opłat związanych ze świadczeniem usług maklerskich.

Działalność za pośrednictwem agenta firmy inwestycyjnej.

Dom Maklerski świadczy usługi za pośrednictwem agenta firmy inwestycyjnej. Agentem Domu Maklerskiego jest Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.

Ryzyko inwestycyjne związane ze świadczonymi usługami

Opis ryzyka związanego z inwestowaniem w instrumenty finansowe zawarty jest w dokumencie *Ryzyko związane z inwestowaniem w instrumenty finansowe*, udostępnionym na stronie internetowej Domu Maklerskiego.

Dom Maklerski informuje Klienta o ryzyku wiążącym się z inwestowaniem w instrumenty finansowe.

Sposób przekazywania zleceń do Domu Maklerskiego

- osobiście w Punktach Usług Maklerskich (wykaz placówek PUM dostępny jest na stronie www.dmbps.pl)
- za pośrednictwem urządzeń technicznych (telefon, aplikacja internetowa)
  - dzwoniąc pod numer infolinii:
+ 48 22 53 95 016 opłata według cennika operatora dla połączeń z telefonów komórkowych i z zagranicy
801 321 456 opłata jak za rozmowę lokalną w dni robocze w godzinach 8:00 – 17:15

- o za pośrednictwem M@klernet – www.dmbps.pl, www.maklernet.pl
- o za pośrednictwem M@klernet Mobile – mobile.dmbps.pl, www.dmbps.pl

Dom Maklerski rejestruje, przechowuje i archiwizuje dokumenty, nagrania oraz inne nośniki informacji sporządzone lub otrzymane w związku z świadczeniem usługi maklerskiej w zakresie przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych Klientów oraz wykonywania tych zleceń.

Podstawowe zasady ochrony aktywów Klienta

Dom Maklerski jest uczestnikiem systemu rekompensat prowadzonego przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. z siedzibą w Warszawie. System rekompensat jest gwarantem ochrony aktywów zapisanych na rachunkach lub przechowywanych w depozycie prowadzonym przez Dom Maklerski i wypłaty środków, do wysokości określonej w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1768 z późn. zm.) w następujących przypadkach:

- ogłoszenia upadłości Domu Maklerskiego lub
- prawomocnego oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości ze względu na to, że majątek Domu Maklerskiego nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania lub
- stwierdzenia przez KNF, że Dom Maklerski, z powodów ściśle związanych z sytuacją finansową, nie jest w stanie wykonać ciężących na nim zobowiązań wynikających z roszczeń Klientów i nie jest możliwe ich wykonanie w najbliższym czasie.

Dom Maklerski zapewnia ciągłość i bezpieczeństwo usług poprzez system zabezpieczeń awaryjnych i procedur bezpieczeństwa także w zakresie ewidencji instrumentów finansowych oraz zachowania ciągłości działania systemów informatycznych.

Aktywa finansowe Klientów chronione są poprzez:

- zapewnienie ciągłości i bezpieczeństwa usług poprzez system zabezpieczeń awaryjnych i procedur bezpieczeństwa, także w zakresie ewidencji instrumentów finansowych oraz zachowania ciągłości działania systemów informatycznych;
- system rekompensat, o którym mowa powyżej;
- oddzielenie ich od aktywów finansowych Domu Maklerskiego oraz innych Klientów;
- prowadzenie ewidencji zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, regulacjami KDPW;
- prowadzenie codziennego monitoringu przechowywanych na rzecz Klientów instrumentów finansowych.

Informacja o kosztach i opłatach

Dom Maklerski pobiera opłaty zgodnie z *Taryfą opłat i prowizji za usługi świadczone przez Dom Maklerski Banku BPS S.A.* („Taryfa”).

W związku ze świadczeniem usługi oferowania instrumentów finansowych oraz przyjmowania zapisów na instrumenty finansowe oferowane w ofercie publicznej lub niepublicznej, Dom Maklerski otrzymuje lub może otrzymać wynagrodzenie od osób trzecich. W przypadku pełnienia przez Dom Maklerski funkcji oferującego jest to wynagrodzenie otrzymywane od emitenta lub podmiotu sprzedającego instrumenty finansowe (sprzedający). Jeśli na potrzeby danej oferty sporządzany i publikowany jest prospekt emisyjny albo memorandum informacyjne, wówczas informacja o kosztach związanych z ofertą, w tym wysokość wynagrodzenia dla doradców emitenta/sprzedającego, zamieszczana jest w prospekcie emisyjnym albo w memorandum informacyjnym. Dom Maklerski w związku z kierowaniem zleceń do systemów wykonania zleceń (do którego zalicza się m.in. rynek regulowany) nie może przyjmować jakichkolwiek świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych, które naruszałoby obowiązki Domu Maklerskiego związane z zarządzaniem konfliktami interesów oraz przyjmowaniem świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych.

Dom Maklerski ujawnia Klientowi dane dotyczące opłat, prowizji i świadczeń niepieniężnych innych aniżeli:

- opłaty, prowizje i świadczenia niepieniężne przyjmowane od Klienta lub osoby działającej w jego imieniu albo przekazywanych Klientowi lub osobie działającej w jego imieniu,
- opłaty lub prowizje niezbędne dla świadczenia danej usługi maklerskiej na rzecz Klienta.

Dom Maklerski na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów prawa, zobowiązany jest do odprowadzania zryczałtowanego podatku od dywidend oraz odsetek uzyskanych przez Klienta z tytułu posiadania instrumentów finansowych. Dom Maklerski zobowiązany jest do odprowadzania podatku dochodowego także w przypadku zlikwidowania przez Klienta, przed upływem określonego prawem terminu, rachunku, który pozwala Klientowi na skorzystanie z dopuszczalnego zwolnienia podatkowego.

Podstawowe zasady rozpatrywanie skarg i reklamacji

Klient Domu Maklerskiego w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie świadczonych usług ma prawo złożyć skargę lub reklamację w postaci elektronicznej (poczta elektroniczna), telefonicznie albo osobiście do protokołu sporządzanego w PUM przez pracownika Domu Maklerskiego i podpisywanego przez Klienta.

Dom Maklerski rozpatruje skargę, reklamację w sposób rzetelny, wnikliwy i terminowy oraz z zachowaniem obiektywizmu i poszanowania dobrych obyczajów.

Ogólne zasady postępowania z reklamacjami:

- Klient lub jego pełnomocnik powinien złożyć reklamację niezwłocznie po stwierdzeniu nieprawidłowości, których reklamacja dotyczy;
- Reklamacje powinny być składane w formie pisemnej wraz ze stosownymi dokumentami uzasadniającymi reklamację i powinny zawierać dokładny opis nieprawidłowości oraz określenie roszczeń w stosunku do Domu Maklerskiego;
- Dom Maklerski dopuszcza możliwość składania reklamacji za pośrednictwem telefonu lub za pośrednictwem elektronicznych nośników informacji (poczta elektroniczna);
- Dom Maklerski rozpatruje reklamacje w terminie do 30 dni od daty ich wpływu. W przypadku sprawy skomplikowanej lub wymagającej szczegółowego postępowania wyjaśniającego lub innej uzasadnionej niemożności udzielenia odpowiedzi w terminie określonym w zdaniu pierwszym powyżej, termin rozpatrywania reklamacji może zostać przedłużony do 60 dni od daty otrzymania reklamacji;
- Szczegółowe informacje o sposobie składania skarg i reklamacji zawiera *Regulamin świadczenia usług maklerskich przez Dom Maklerski Banku BPS Spółka Akcyjna* i Komunikat Domu Maklerskiego w sprawie określenia możliwości, terminów i miejsca składania przez klientów oraz rozpatrywania skarg i reklamacji dotyczących działalności Domu Maklerskiego Banku BPS S.A.

Wszelkie pytania, sugestie, uwagi oraz skargi i reklamacje dotyczące świadczonych usług przez Dom Maklerski Klienci powinni kierować:

- przekazując na adres:
Dom Maklerski Banku BPS S.A.
ul. Grzybowska 81
00-844 Warszawa
- dzwoniąc pod numer infolinii + 48 22 53 95 016, 53 95 555 lub 801 321 456
(w dni robocze w godzinach 8:00 – 17:15)
- za pośrednictwem poczty elektronicznej – dm@dmbps.pl
- za pośrednictwem Punktów Usług Maklerskich Domu Maklerskiego oraz oddziałów agenta firmy inwestycyjnej, które wykonują czynności w imieniu i na rzecz Domu Maklerskiego.

Zasady pozasądowego rozwiązywania sporów

Klient Domu Maklerskiego w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie świadczonych usług i pod warunkiem wyczerpania drogi postępowania reklamacyjnego ma prawo złożyć do Rzecznika Finansowego

wniosek o wszczęcie postępowania w sprawie pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich w rozumieniu ustawy z dnia 23 września 2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich.

Do postępowania w sprawie pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym.

Informacje o trybie pozasądowego rozwiązywania sporu oraz Rzeczniku Finansowym dostępne są na stronie www.rf.gov.pl.

Okres trwania umowy, prawo do jej wypowiedzenia oraz odstąpienie od umowy

Umowa zawierana jest na czas nieokreślony lub określony wskazany w umowie.

Klient oraz Dom Maklerski mogą wypowiedzieć umowę z zachowaniem okresu wypowiedzenia wskazanego w umowie.

Klient będący konsumentem, który zawarł z Domem Maklerskim umowę na odległość, może od niej odstąpić bez podania przyczyn, składając stosowne oświadczenie na piśmie w terminie 14 dni od dnia zawarcia niniejszej umowy.

Właściwe prawo oraz rozstrzygnięcie sporów

Prawem właściwym do zawarcia i wykonania umowy, a także będącym podstawą stosunków Domu Maklerskiego z Klientem przed zawarciem umowy, jest prawo polskie.

Niezależnie od postępowania skargowego lub postępowania w sprawie pozasądowego rozwiązywania sporów przed Rzecznikiem Finansowym Klient - w przypadku sporu z Domem Maklerskim - może:

- zawrzeć ugodę na podstawie przeprowadzonych negocjacji z Domem Maklerskim,
- przedstawić Domowi Maklerskiemu propozycję zawarcia pisemnej umowy w sprawie poddania sporu pod rozstrzygnięcie Sądu Polubownego (zapisu na sąd polubowny) przy Komisji Nadzoru Finansowego,
- wnieść powództwo do właściwego sądu powszechnego.

Zasady postępowania w przypadku zaistnienia konfliktu interesów

Dom Maklerski świadczy na rzecz swoich Klientów usługi w sposób rzetelny, uczciwy i profesjonalny, jak również zgodny z najlepiej pojętym interesem każdego Klienta.

Konflikt interesów to znane Domowi Maklerskiemu okoliczności mogące doprowadzić do powstania sprzeczności między interesem Domu Maklerskiego, osoby powiązanej z Domem Maklerskim i obowiązkiem działania przez Dom Maklerski w sposób rzetelny, z uwzględnieniem najlepiej pojętego interesu klienta, jak również znane Domowi Maklerskiemu okoliczności mogące doprowadzić do powstania sprzeczności między interesami kilku klientów Domu Maklerskiego.

Dom Maklerski dąży do unikania sytuacji wystąpienia konfliktów interesów ze swoimi Klientami poprzez wdrożenie rozwiązań organizacyjnych oraz regulacyjnych.

Dom Maklerski zarządzając konfliktami interesów wprowadza dla każdego zidentyfikowanego rodzaju konfliktu, dostosowane do jego specyfiki rozwiązania, mające na celu zarządzanie i monitorowanie konfliktu oraz zapobieganie potencjalnemu, niekorzystnemu wpływowi, jaki może on wywierać na interesy Klienta lub Klientów.

W przypadku powstania konfliktu interesów przed zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich, umowa ta może zostać zawarta wyłącznie pod warunkiem, że Klient potwierdzi otrzymanie informacji o zaistniałych konfliktach interesów oraz potwierdzi wolę zawarcia takiej umowy z Domem Maklerskim.

W przypadku powstania konfliktu interesów po zawarciu z Klientem umowy o świadczenie usług maklerskich, Dom Maklerski informuje Klienta o konflikcie interesów niezwłocznie po jego stwierdzeniu oraz powstrzymuje się od świadczenia usługi maklerskiej do czasu otrzymania wyraźnego oświadczenia Klienta o kontynuacji lub rozwiązaniu umowy.

Szczegółowe informacje na temat zarządzania konfliktem interesów przekazywane są na żądanie Klienta.

Sprzedaż wiązana

Dom Maklerski oferuje niektóre usługi maklerskie w postaci sprzedaży związanej w rozumieniu par 2 pkt 14 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1112).

Sprzedaż wiązana to świadczenie przez Dom Maklerski usługi maklerskiej, o której mowa w art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi oraz innych usług na podstawie jednej umowy lub sytuacji, w której zawarcie świadczenie usługi maklerskiej jest uzależnione od świadczenie innej usługi maklerskiej albo zawarcie umowy o świadczenie usługi maklerskiej jest uzależnione od zawarcia umowy o świadczenie innej usługi maklerskiej.

Świadczenie przez Dom Maklerski usług w ramach sprzedaży związanej nie umniejsza korzyści Klienta z żadnej ze związanych usług, nie zmienia w żaden sposób zasad wykonywania tych usług ani nie stwarza dla niego żadnych dodatkowych ograniczeń lub ryzyk w związku z dowolną ze związanych usług w porównaniu z ryzykami, które występowałyby gdyby poszczególne usługi związane byłyby świadczone na podstawie odrębnych umów.

Klient jest poinformowany, czy usługi wskazane objęte jedną umową mogą być ujęte w umowach odrębnych. Klient otrzymuje warunki umowy obejmującej usługi związane w odpowiednim czasie przed jej zawarciem, umożliwiającym mu odpowiednie zapoznanie się z informacjami, zrozumienie charakteru i ryzyka wynikających ze sprzedaży związanej i podjęcie świadomej decyzji co do zawarcia tej umowy.

Okresy odstąpienia lub rozwiązania umowy o świadczenie usług związanych mogą różnić się od okresów odstąpienia lub rozwiązania umów o świadczenie takich usług, gdyby te usługi były świadczone na podstawie odrębnych umów.

Świadczenie przez Dom Maklerski usług na rzecz klienta w ramach sprzedaży związanej nie wpływa na wysokość kosztów i opłat związanych z zawarciem, wykonaniem lub rozwiązaniem umowy, w porównaniu z kosztami i opłatami, które wynikałyby z poszczególnych usług, gdyby te usługi były świadczone na podstawie odrębnych umów.

Rozwiązanie umowy obejmującej usługi związane nie wiąże się z poniesieniem przez Klienta dodatkowych kosztów i opłat w porównaniu do opłat i kosztów, które występowałyby gdyby poszczególne usługi związane byłyby świadczone na podstawie odrębnych umów.

Dom Maklerski nie podejmuje działań, które wyłączają, utrudniają lub narzucają klientowi wybór umowy, na podstawie której usługa maklerska będzie świadczona.

Sprawozdawczość w Domu Maklerskim

Dom Maklerski przekazuje Klientowi sprawozdania ze świadczonych przez siebie usług na zasadach określonych w regulaminie i odpowiedniej umowie z klientem, w szczególności informacje o zrealizowanej transakcji, kwartalne informacje o instrumentach finansowych i funduszach w przypadku ich przechowywania, roczny wyciąg z rachunku oraz roczne zestawienie kosztów i opłat,

Potwierdzenia zawarcia transakcji są przekazywane Klientom nie później niż do końca następnego dnia roboczego po wykonaniu zlecenia, lub – jeśli tym dniem jest dzień wolny od pracy – przed końcem następnego dnia roboczego

Dom Maklerski przesyła Klientom, dla których przechowuje instrumenty finansowe, co najmniej raz na kwartał na trwałym nośniku zestawienie przechowywanych instrumentów finansowych, chyba że zestawienie to przekazano już w ramach innego sprawozdania okresowego.

Dom Maklerski informuje klienta detalicznego, dla którego prowadzi rachunek maklerski obejmujący pozycje w instrumentach finansowych obciążonych wysokim ryzykiem lub transakcje na zobowiązaniach warunkowych, o zmniejszeniu się wartości początkowej każdego instrumentu o 10 %, a następnie o wielokrotność 10 %. Sprawozdawczość odbywa się osobno w odniesieniu do każdego instrumentu, chyba, że ustalono inaczej z klientem, i jest realizowana nie później niż przed końcem dnia roboczego, w którym próg ten został przekroczony, lub – jeśli przekroczenie progu nastąpiło w dniu wolnym od pracy – przed końcem następnego dnia roboczego.

Zakres, częstotliwość oraz forma przekazywania raportów ze świadczonych usług maklerskich może być dodatkowo określana przez Dom Maklerski we właściwym regulaminie i umowie świadczenia usług maklerskich zawieranej z Klientem.

Zasady klasyfikacji Klientów Domu Maklerskiego Banku BPS S.A.

Dom Maklerski Banku BPS S.A. z siedzibą w Warszawie (dalej „**Dom Maklerski**”) na podstawie Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1768, późn. zm.) dalej „**Ustawa**”, oraz w związku z wejściem w życie Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniającej dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE ("**Dyrektywa MiFID**"), Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. uzupełniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy, które wraz z aktami wykonawczymi i delegowanymi do Dyrektywy MiFID zostały implementowane do ww. Ustawy i aktów wykonawczych do Ustawy wprowadził poniższe *Zasady klasyfikacji Klientów Domu Maklerskiego Banku BPS S.A.*

Klientami Domu Maklerskiego są osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, na rzecz których Dom Maklerski świadczy lub ma świadczyć co najmniej jedną z usług, o których mowa w art. 69 ust. 2 lub 4 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (dalej „**Ustawa**”) (dalej "**Klient**").

§ 1.

Dom Maklerski przeprowadza klasyfikację Klientów przed zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich za pomocą testu sprawdzającego wiedzę i doświadczenie Klienta i informuje Klienta o przyznanej kategorii, poziomie ochrony danej kategorii Klientów, możliwości wystąpienia z wnioskiem o zmianę kategorii, oraz konsekwencjach zmiany kategorii z wyższego poziomu ochrony na niższy poziom.

§ 2.

Dom Maklerski w ramach przeprowadzania klasyfikacji dokonuje podziału Klientów na następujące kategorie:

- 1) Klient profesjonalny,
- 2) Uprawniony kontrahent,
- 3) Klient detaliczny.

§ 3.

1. Klient profesjonalny to Klient posiadający doświadczenie i wiedzę pozwalającą na podejmowanie właściwych decyzji inwestycyjnych, jak również właściwą ocenę ryzyka związanego z decyzjami inwestycyjnymi.
2. Klient profesjonalny to Klient będący:
  - 1) bankiem,
  - 2) firmą inwestycyjną,
  - 3) zakładem ubezpieczeń,
  - 4) funduszem inwestycyjnym, alternatywną spółką inwestycyjną, towarzystwem funduszy inwestycyjnych lub zarządzającym ASI w rozumieniu ustawy o funduszach inwestycyjnych,
  - 5) funduszem emerytalnym lub towarzystwem emerytalnym w rozumieniu ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1906),
  - 6) towarowym domem maklerskim,

- 7) podmiotem zawierającym, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, na własny rachunek, transakcje na rynkach kontraktów terminowych, opcji lub innych instrumentów pochodnych albo na rynkach pieniężnych wyłącznie w celu zabezpieczenia pozycji zajętych na tych rynkach, lub działający w tym celu na rachunek innych członków takich rynków, o ile odpowiedzialność za wykonanie zobowiązań wynikających z tych transakcji ponoszą uczestnicy rozliczający tych rynków,
  - 8) inną niż wskazane w punkcie 1-7 instytucją finansową,
  - 9) inwestorem instytucjonalnym innym niż wskazani w punkcie 1-8, prowadzący regulowaną działalność na rynku finansowym,
  - 10) podmiotem prowadzącym poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej działalność równorzędną do działalności prowadzonej przez podmioty wskazane w punktach 1-9,
  - 11) przedsiębiorcom spełniającym co najmniej dwa z poniższych wymogów, przy czym równowartość kwot wskazanych w euro jest obliczana przy zastosowaniu średniego kursu euro ustalonego przez Narodowy Bank Polski na dzień sporządzenia przez danego przedsiębiorcę sprawozdania finansowego:
    - a) suma bilansowa tego przedsiębiorcy wynosi co najmniej 20.000.000 euro,
    - b) osiągnięta przez tego przedsiębiorcę wartość przychodów ze sprzedaży wynosi co najmniej 40.000.000 euro,
    - c) kapitał własny lub fundusz własny tego przedsiębiorcy wynosi co najmniej 2.000.000 euro,
  - 12) organem publicznym, który zarządza długiem publicznym, bankiem centralnym, Bankiem Światowym, Międzynarodowym Funduszem Walutowym, Europejskim Bankiem Centralnym, Europejskim Bankiem Inwestycyjnym lub inną organizacją międzynarodową pełniącą podobne funkcje,
  - 13) innym inwestorem instytucjonalnym, którego głównym przedmiotem działalności jest inwestowanie w instrumenty finansowe, w tym podmioty zajmujące się sekurytyzacją aktywów lub zawieraniem innego rodzaju transakcji finansowych,
  - 14) podmiotem innym niż wskazane w punktach 1- 13, który na swój wniosek został uznany przez Dom Maklerski za Klienta profesjonalnego.
3. Klientowi Profesjonalnemu przysługuje niższy poziom ochrony.

§ 4.

1. Uprawniony kontrahent to:
  - a) Klient profesjonalny, o którym mowa w § 3 punkcie 1-10 oraz 12-13, z którym Dom Maklerski zawiera transakcje lub pośredniczy przy ich zawieraniu transakcji w ramach:
    - 1) usług wykonywania zleceń,
    - 2) usługi przyjmowania i przekazywania zleceń,
    - 3) transakcji nabywania lub zbywania instrumentów finansowych na własny rachunek.
  - b) Klient profesjonalny, o którym mowa § 3 punkcie 11, który na swój wniosek został przez Dom Maklerski uznany za uprawnionego kontrahenta, z którym Dom Maklerski zawiera transakcje lub pośredniczy przy ich zawieraniu transakcji w ramach:
    - 1) usług wykonywania zleceń,
    - 2) usługi przyjmowania i przekazywania zleceń,
    - 3) transakcji nabywania lub zbywania instrumentów finansowych na własny rachunek.
  - c) Klienta z innego państwa członkowskiego, który posiada status uprawnionego kontrahenta zgodnie z przepisami prawa państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę lub miejsce zamieszkania.
2. Uprawnionemu kontrahentowi przysługuje najniższy poziom ochrony.

§ 5.

Klient detaliczny to Klient niebędący Klientem profesjonalnym, ani Uprawnionym kontrahentem. Klientowi Detalicznemu przysługuje najwyższy poziom ochrony.

§ 6.

1. Dom Maklerski na pisemne żądanie Klienta detalicznego dokonuje zmiany kategorii na związaną z niższym poziomem ochrony niż wynikający z przyznanej uprzednio temu Klientowi, pod warunkiem spełnienia wymogów o których mowa § 7.
2. Do Klienta, o którym mowa w ust. 1 nie stosuje się wymogów określonych § 3.

§ 7.

1. W przypadku, gdy Klient detaliczny występuje z pisemnym żądaniem przyznania kategorii Klienta profesjonalnego, zobowiązany jest do złożenia oświadczenia o spełnieniu co najmniej dwóch z poniższych wymogów:
  - 1) Klient zawierał transakcje o znacznej wartości na odpowiednim rynku, ze średnią częstotliwością co najmniej 10 transakcji na kwartał w ciągu czterech ostatnich kwartałów,
  - 2) wartość portfela instrumentów finansowych Klienta łącznie ze środkami pieniężnymi wchodzącymi w jego skład wynosi co najmniej równowartość w złotych 500.000 euro,
  - 3) Klient pracuje lub pracował w sektorze finansowym przez co najmniej rok na stanowisku, które wymagało wiedzy zawodowej dotyczącej transakcji w zakresie instrumentów finansowych lub usług maklerskich, które miałyby być świadczone na jego rzecz przez Dom Maklerski na podstawie zawieranej umowy.Równowartość kwot wskazanych w euro jest obliczana przy zastosowaniu średniego kursu euro ustalonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu poprzedzającym datę złożenia wniosku o zmianę kategorii Klienta z Klienta detalicznego na profesjonalnego.
2. Informacja o aktualnej wysokości transakcji znacznej wartości, o której mowa w ust. 21 pkt 1, ustalonej przez Zarząd Domu Maklerskiego podawana jest do wiadomości Klientów w formie Komunikatu
3. Dodatkowym warunkiem jest pozytywny wynik badania odpowiedniości który dotyczy
  - 1) w przypadku większych podmiotów - osoby uprawnione do reprezentacji tych podmiotów lub osób uprawnionych do zawierania transakcji w imieniu tych podmiotów,
  - 2) w przypadku małych podmiotów (MSP) - osób uprawnionych do reprezentacji tych podmiotów lub osób uprawnionych do zawierania transakcji w imieniu podmiotu,
  - 3) w przypadku osób fizycznych – tych osób.
4. Dom Maklerski może uzależnić rozpatrzenie żądania o przyznanie kategorii Klienta profesjonalnego od dostarczenia do Domu Maklerskiego dokumentów potwierdzających spełnienie kryteriów określonych w ust.1 w terminie 14 dni od przedstawienia żądania przez Klienta.
5. Dom Maklerski każdorazowo po rozpatrzeniu żądania o zmianę przypisanej Klientowi kategorii powiadamia Klienta w formie pisemnej.
6. W przypadku uwzględnienia żądania Klienta Dom Maklerski informuje o poziomie ochrony przyznawanej przez Dom Maklerski Klientom danej kategorii.
7. Klient zobowiązany jest do przekazania Domowi Maklerskiemu informacji o zmianie danych, które mają wpływ na możliwość traktowania Klienta jako Klienta profesjonalnego albo Uprawnionego kontrahenta.
8. Przed zmianą kategorii na kategorię związaną z niższym poziomem ochrony Dom Maklerski przekazuje pisemne ostrzeżenie dotyczące poziomów ochrony i praw do rekompensaty przysługujących Klientowi, które może utracić. Klient oświadcza pisemnie, w odrębnym od umowy dokumencie, że jest świadomy konsekwencji utraty takiej ochrony
Dom Maklerski, w przypadku powzięcia informacji, że Klient przestał spełniać przynajmniej dwa wymogi, o których mowa w ust. 1, może unieważnić zmianę kategorii na związaną z niższym poziomem ochrony z własnej inicjatywy, o czym powiadamia Klienta w formie pisemnej.

§ 8.

Dom Maklerski może odmówić zmiany kategorii na związaną z niższym poziomem ochrony, mając na względzie zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i ochrony działalności Klienta, jak również niespełnienie wymogów związanych z możliwością przyznania kategorii z niższym poziomem kategorii.

§ 9.

Dom Maklerski na pisemne żądanie Klienta dokonuje zmiany kategorii na związaną z wyższym poziomem ochrony niż wynikający z przyznanej uprzednio temu Klientowi.

§ 10.

1. Dom Maklerski może dokonać zmiany kategorii na związaną z wyższym poziomem ochrony:
  - 1) z własnej inicjatywy, jeśli wejdzie w posiadanie informacji, że Klient profesjonalny przestał spełniać warunki pozwalające na traktowanie go jako Klienta profesjonalnego, o czym informuje pisemnie Klienta,
  - 2) z inicjatywy Klienta profesjonalnego w porozumieniu i za zgodą Domu Maklerskiego
2. Klient uznany za klienta profesjonalnego może wnioskować o uchylenie warunków porozumienia na potrzeby zapewnienia wyższego poziomu bezpieczeństwa i ochrony, o którym mowa w ust. 1 pkt. 2).
3. Klient uznany za klienta profesjonalnego jest wyłącznie odpowiedzialny za złożenie wniosku o zapewnienie wyższego poziomu bezpieczeństwa, jeżeli uznaje, że nie jest w stanie właściwie ocenić lub zarządzać odnośnym ryzykiem.

§ 11.

Ostateczną decyzję o zmianie kategorii na kategorię związaną z niższą ochroną Klienta podejmuje Dom Maklerski.

§ 12.

Dom Maklerski przekazuje Klientowi informacje zgodnie z kategorią przypisaną danemu Klientowi:

- 1) dla Klienta Profesjonalnego:
  - informacja o
    - o Domu Maklerskim i prowadzonej przez Dom Maklerski działalności maklerskiej
    - o zasadach kwalifikacji Klientów oraz przeprowadzania oceny odpowiedniości;
    - o zakresie przekazywanych informacji oraz ochronie przysługującej Klientowi Profesjonalnemu;
    - o polityce wykonywania zleceń oraz działania w najlepiej pojętym interesie klienta;
    - o zasadach zarządzania konfliktami interesów;
    - o zasadach przyjmowania i przekazywania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych;
    - o informacjach o opłatach i kosztach;
    - o katalogu instrumentów i usług maklerskich oferowanych przez Dom Maklerski, które mają być świadczone na rzecz Klienta, (charakterystyka instrumentów oraz opis związanego z nim ryzyka inwestycyjnego);
  - Wskazane wyżej informacje zostają przekazane Klientowi Profesjonalnemu w dokumencie "Informacje o Domu Maklerskim Banku BPS S.A."
  - informacja o wystąpieniu konfliktu interesów oraz o podstawowych zasadach postępowania Domu Maklerskiego w przypadku powstania konfliktu interesów oraz – na żądanie klienta – szczegółowe informacje dotyczące tych zasad,
  - informacja o istniejących konfliktach interesów związanych ze świadczeniem danej usługi maklerskiej na rzecz Klienta – w przypadku powstania konfliktu interesów przed zawarciem umowy,

- informacja o zasadach traktowania przez Dom Maklerski Klientów profesjonalnych oraz o możliwości przedstawienia żądania traktowania Klienta profesjonalnego jako Klienta Detalicznego.
- informacja przed świadczeniem usług lub zawarciem umowy o otrzymywanych i przekazywanych zachętach oraz coroczna informacja o otrzymywanych zachętach o ile wystąpią,
- powiadomienie na temat wykonania zlecenia wraz ze wskazaniem najważniejszych informacji dotyczących tego zlecenia,
- na życzenie Klienta - informacja na temat stanu wykonania zlecenia,
- na życzenie Klienta - informacja dotycząca sposobu w jaki Dom Maklerski zrealizował transakcję w zgodzie z najlepiej pojętym interesem klienta,
- informacja obejmująca zestawienie przechowywanych lub rejestrowanych aktywów – w przypadku świadczenia usługi przechowywania i rejestrowania instrumentów finansowych lub prowadzenia rachunków pieniężnych,
- informacja o kosztach i opłatach powiązanych z usługami maklerskimi i instrumentami finansowymi.

2) dla Uprawnionego Kontrahenta:

- informacja o
  - o Domu Maklerskim i prowadzonej przez Dom Maklerski działalności maklerskiej
  - o zasadach kwalifikacji Klientów oraz przeprowadzania oceny odpowiedniości;
  - o zakresie przekazywanych informacji oraz ochronie przysługującej Uprawnionemu Kontrahentowi;
  - o polityce wykonywania zleceń oraz działania w najlepiej pojętym interesie klienta;
  - o zasadach zarządzania konfliktami interesów;
  - o zasadach przyjmowania i przekazywania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych;
  - o informacjach o opłatach i kosztach;
  - o katalogu instrumentów i usług maklerskich oferowanych przez Dom Maklerski, które mają być świadczone na rzecz Klienta, (charakterystyka instrumentów oraz opis związanego z nim ryzyka inwestycyjnego);

Wskazane wyżej informacje zostają przekazane Uprawnionemu Kontrahentowi w dokumencie "Informacje o Domu Maklerskim Banku BPS S.A."

- informacja o wystąpieniu konfliktu interesów oraz o podstawowych zasadach postępowania Domu Maklerskiego w przypadku powstania konfliktu interesów oraz – na żądanie klienta – szczegółowa informacja dotyczące tych zasad,
- informacja o istniejących konfliktach interesów związanych ze świadczeniem danej usługi maklerskiej na rzecz Klienta – w przypadku powstania konfliktu interesów przed zawarciem umowy,
- informacja o zasadach traktowania przez Dom Maklerski Uprawnionych Kontrahentów oraz o możliwości przedstawienia żądania traktowania Uprawnionego Kontrahenta jako Klienta Detalicznego lub Klienta Profesjonalnego,
- informacja przed świadczeniem usług lub zawarciem umowy o otrzymywanych i przekazywanych zachętach oraz coroczna informacja o otrzymywanych zachętach, o ile wystąpią,
- powiadomienie na temat wykonania zlecenia wraz ze wskazaniem najważniejszych informacji dotyczących tego zlecenia,
- na życzenie Klienta - informacja na temat stanu wykonania zlecenia,
- informacja o kosztach i opłatach powiązanych z usługami maklerskimi i instrumentami finansowymi.

3) dla Klienta Detalicznego:

- informacja o :
  - o Domu Maklerskim i prowadzonej przez Dom Maklerski działalności maklerskiej;
  - o zasadach kwalifikacji Klientów oraz przeprowadzania oceny odpowiedniości;
  - o zakresie przekazywanych informacji oraz ochronie przysługującej Klientowi Detalicznemu;
  - o polityce wykonywania zleceń oraz działania w najlepiej pojętym interesie klienta;
  - o zasadach zarządzania konfliktami interesów;
  - o zasadach przyjmowania i przekazywania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych;
  - o informacjach o opłatach i kosztach
  - o katalogu instrumentów i usług maklerskich oferowanych przez Dom Maklerski, które mają być świadczone na rzecz Klienta, (charakterystyka instrumentów oraz opis związanego z nim ryzyka inwestycyjnego),

Wskazane wyżej informacje zostają Klientowi przekazane w dokumencie "Informacje o Domu Maklerskim Banku BPS S.A."

- informacja o wystąpieniu konfliktu interesów oraz o podstawowych zasadach postępowania Domu Maklerskiego w przypadku powstania konfliktu interesów oraz – na żądanie klienta – szczegółowa informacja dotyczące tych zasad,
- informacja o istniejących konfliktach interesów związanych ze świadczeniem danej usługi maklerskiej na rzecz Klienta – w przypadku powstania konfliktu interesów przed zawarciem umowy,
- informacja przed świadczeniem usług lub zawarciem umowy o otrzymywanych i przekazywanych zachętach oraz coroczna informacja o otrzymywanych zachętach,
- powiadomienie na temat wykonania zlecenia wraz ze wskazaniem najważniejszych informacji dotyczących tego zlecenia,
- na życzenie Klienta - informacja na temat stanu wykonania zlecenia,
- na życzenie Klienta - informacja dotycząca sposobu w jaki Dom Maklerski zrealizował transakcję w zgodzie z najlepiej pojętym interesem klienta,
- informacja obejmująca zestawienie przechowywanych lub rejestrowanych aktywów – w przypadku świadczenia usługi przechowywania i rejestrowania instrumentów finansowych lub prowadzenia rachunków pieniężnych,
- informacja o kosztach i opłatach powiązanych z usługami maklerskimi i instrumentami finansowymi.

Ryzyko inwestycyjne związane z inwestowaniem w instrumenty finansowe

Poza ryzykiem inwestycyjnym związanym z instrumentami finansowymi mogą się wiązać inne rodzaje ryzyka, które opisane są szczegółowo w dokumentach dedykowanych poszczególnym rodzajom instrumentów finansowych (np. prospekt emisyjny, dokument informacyjny, memorandum i tym podobne).

AKCJE – akcje są instrumentami o charakterze udziałowym. Oznacza to, że posiadaczowi akcji jako współwłaścicielowi spółki, przysługują wynikające z tego tytułu określone prawa, które dzieli się na prawa majątkowe i korporacyjne. Prawa majątkowe obejmują przede wszystkim prawo do dywidendy oraz prawo do odpowiedniej części majątku spółki w przypadku jej likwidacji. Do uprawnień korporacyjnych zalicza się m.in. prawo do udziału w walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki oraz prawo do głosu, prawa te nie mają ograniczenia czasowego.

Akcje charakteryzują się wyższą niż obligacje zmiennością cen w krótkim przedziale czasowym spowodowaną bezpośrednią sytuacją emitenta, kondycją finansową, jak również trendami gospodarczymi i koniunkturą na rynku, natomiast przyjęcie dłuższego horyzontu inwestycji ogranicza zmienność kursów.

Główne czynniki ryzyka:

- dźwignia finansowa – występuje w przypadku nabywania akcji z wykorzystaniem środków z kredytu, z czym wiąże się podwyższony poziom ryzyka. W takiej sytuacji strata może przekroczyć zainwestowane środki własne. Ponadto powstają zobowiązania finansowe z tytułu kredytu (odsetki, kapitał),
- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu akcji – brak pewności co do kierunku kształtowania się ceny akcji w przyszłości potencjalnie skutkujące stratą części, bądź całości zainwestowanego kapitału,
- ryzyko zmienności – kurs rynkowy, w krótkim czasie może podlegać znaczącym wahaniom, powodując istotną zmianę wartości zainwestowanego kapitału,
- ryzyko płynności – polega na niemożliwości kupna lub sprzedaży instrumentu bez znaczącego wpływu na jego cenę,
- ryzyko zawieszenia obrotu akcjami lub ich wykluczenia z obrotu GPW – na podwyższenie ryzyka inwestycyjnego wpływa również możliwość zawieszenia notowań, wycofania lub wykluczenia instrumentów finansowych z obrotu na rynku regulowanym,
- ryzyko makroekonomiczne wynika z wrażliwości rynku kapitałowego na krajowe i światowe czynniki makroekonomiczne takie jak tempo wzrostu gospodarczego, deficyt budżetowy i handlowy, poziom inwestycji, popyt konsumpcyjny, wysokość inflacji i poziom stóp procentowych, kształtowanie się cen surowców, a także sytuacji geopolitycznej,
- ryzyko branżowe dla spółek działających w określonej branży, występują czynniki ryzyka takie jak: wzrost konkurencji i wahania popytu na towary oferowane przez branżę, zmiany technologiczne; dywersyfikacja branżowa może skutecznie ograniczyć ryzyko branżowe,
- ryzyko specyficzne jest związane z indywidualną sytuacją spółki tj. z pracą zarządu, zmianami strategii biznesu spółki i ładu korporacyjnego, konfliktem akcjonariuszy, polityką dywidendową, zdarzeniami losowymi dotyczącymi spółki; dywersyfikacja inwestycji pomiędzy akcje różnych spółek może znacząco ograniczyć ten rodzaj ryzyka.
- ryzyko operacyjne – wynika ze zmienności stopnia dochodów emitenta instrumentu finansowego, co nie pozostaje bez wpływu na rynkową wycenę jego akcji,
- ryzyko finansowe – jest spowodowane faktem, że przedsiębiorstwo w celu finansowania projektów wykorzystuje częściowo kapitał obcy, z powodu oczekiwanego efektu dźwigni finansowej, którego niekorzystne działanie występuje wtedy, gdy udział kapitału obcego w kapitale spółki jest zbyt duży i spółka może nie być w stanie dotrzymać warunków obsługi zobowiązań, co ma wpływ na wycenę akcji wyemitowanych przez spółkę,
- ryzyko przymusowego wykupu – polega na konieczności zbycia posiadanych akcji w drodze wezwania do sprzedaży. Ryzyko to wynika z aktualnego stanu prawnego,
- ryzyko walutowe – w przypadku akcji nabywanych na rynkach zagranicznych dodatkowym elementem niepewności jest ryzyko kształtowania się kursów walut obcych w czasie, powodujące że inwestycja w te instrumenty może mieć efekt odmienny od założonego,

- rozważając inwestowanie na rynkach zagranicznych należy wziąć pod uwagę uregulowania prawne i podatkowe obowiązujące w krajach emitenta bądź na rynku, na którym dokonujemy inwestycji,
- ryzyko spółek notowanych na więcej niż jednym rynku regulowanym jak i ryzyko spółek zagranicznych, tzn. z siedzibą poza granicami Polski, notowanych na GPW wynikające m.in. z ograniczonego dostępu do informacji w języku polskim

PRAWA DO AKCJI, PDA – papier wartościowy, uprawniający do otrzymania nowej emisji akcji spółki publicznej, powstaje z chwilą dokonania przydziału akcji i wygasa z chwilą zarejestrowania akcji w depozycie papierów wartościowych albo z dniem uprawomocnienia się postanowienia sądu rejestrowego odmawiającego podwyższenie kapitału zakładowego do rejestru przedsiębiorców.

Główne czynniki ryzyka:

- z inwestycją w PDA związane są wszystkie czynniki związane z inwestycją w akcje, charakteryzują się większą zmiennością kursu niż same akcje,
- ryzyko niedojścia emisji do skutku – niedojście do skutku emisji może być spowodowane niezgłoszeniem przez zarząd emitenta do sądu rejestrowego wniosku o zarejestrowanie podwyższenia kapitału zakładowego w ciągu 6 miesięcy od dnia zatwierdzenia prospektu lub uprawomocnienia się postanowienia sądu rejestrowego odmawiającego zarejestrowanie podwyższenia kapitału zakładowego. W przypadku odmowy rejestracji emisji akcji przez sąd, emitent jest zobowiązany do zwrócenia posiadaczowi PDA środków wpłaconych w czasie subskrypcji według ceny emisyjnej akcji, niezależnie od zapłaconej przez niego ceny.

PRAWA POBORU, PP - jest to prawo pierwszeństwa dla dotychczasowych akcjonariuszy spółki do objęcia emisji nowych akcji w stosunku do liczby posiadanych akcji (prawo poboru) z wyjątkiem sytuacji, kiedy walne zgromadzenie pozbawi akcjonariuszy prawa poboru akcji w całości lub w części. Prawa poboru charakteryzują się dużą zmiennością cen.

Główne czynniki ryzyka:

- z inwestycją związane są wszystkie czynniki związane z akcjami,
- ryzyko ceny emisyjnej – cena emisyjna może zostać ustalona po dniu przyznaniu prawa poboru, co uniemożliwia oszacowanie wartości Prawa poboru w dniu jego nabycia,
- z założenia ograniczony czas notowania prawa poboru. W przypadku nie sprzedania prawa poboru w określonym terminie, Klient powinien zapisać się na akcje nowej emisji, w przeciwnym wypadku prawa poboru (PP) będą bezwartościowe.

KONTRAKTY TERMINOWE – jest to instrument finansowy zobowiązujący obydwie strony do zawarcia w przyszłości transakcji na warunkach określonych w kontrakcie. Wystawiający kontrakt zajmuje krótką pozycję (sprzedaje kontrakt) i zobowiązuje do dostarczenia przedmiotu kontraktu w dniu wygaśnięcia kontraktu. Nabywca kontraktu zajmuje pozycję długą, zobowiązując się przy tym do zapłacenia ustalonej ceny, po dostarczeniu przedmiotu kontraktu. Kontrakty znajdujące się w obrocie na rynku regulowanym rozliczana jest pieniądze. Obrót kontraktami dokonywany jest w tzw. seriach, a ostatnim dniem obrotu każda seria jest trzeci piątek marca, czerwca, września oraz grudnia. Kurs kontraktu podawany jest w punktach, a cenę ustala się mnożąc kurs przez odpowiedni mnożnik, którego wartość różni się w zależności od tego, na jaki instrument kontrakt opiewa. Instrumentami bazowymi mogą być: indeksy giełdowe, akcje, obligacje, waluty. Klient obowiązany jest wnieść depozyt zabezpieczający przy zajęciu pozycji (kupna lub sprzedaży).

Główne czynniki ryzyka:

- z inwestowaniem związane są wszystkie czynniki charakterystyczne dla instrumentu bazowego na który opiewa kontrakt.
- ryzyko bazy, które oznacza, że cena instrumentu pochodnego może odbiegać od ceny instrumentu bazowego,

- niektóre kontrakty posiadają ryzyko niskiej płynności, polegające na niemożliwości kupna lub sprzedaży instrumentu bez znaczącego wpływu na jego cenę,
- biorąc pod uwagę, iż do otwarcia pozycji na kontrakcie wystarcza wniesienie depozytu zabezpieczającego (stanowiącego niewielką część całkowitej wartości kontraktu) Klient powinien liczyć się z możliwością utraty nie tylko całości zainwestowanego kapitału, ale również z potencjalną stratą przekraczającą wielkość pierwotnie zainwestowanego kapitału,
- ryzyko zawieszenia obrotu kontraktami lub ich wykluczenia z obrotu – na podwyższenie ryzyka inwestycyjnego wpływa również możliwość zawieszenia notowań lub ich wykluczenia z obrotu instrumentów finansowych na rynku regulowanym. Ryzyko to wynika z aktualnego stanu prawnego;
- ryzyko dywidendy – w przypadku kontraktów opartych o indeksy cenowe płatności dywidendowe komponentów indeksów wpływają ujemnie na wycenę instrumentu bazowego, a w konsekwencji kontraktu terminowego;

OPCJE – pochodne instrumenty finansowe, skutkujące prawem (posiadacza opcji) i zobowiązaniem (wystawcy opcji) do zakupu (opcja kupna) lub sprzedaży (opcja sprzedaży) określonego instrumentu bazowego po ustalonej cenie w dniu wykonania opcji. Cechą instrumentu jest z jednej strony prawo, a z drugiej zobowiązanie, różne są zatem profile zysku i ryzyka wystawcy i posiadacza opcji, opcje charakteryzują się niesymetrycznością profili zysku i ryzyka.

Wystawienie opcji wiąże się z koniecznością wniesienia depozytu zabezpieczającego. Nabycie opcji wymusza konieczność zapłacenia premii jej wystawcy. W przypadku opcji notowanych na GPW premia stanowi równowartość kursu transakcyjnego przemnożonego o odpowiedni mnożnik. Wartość mnożnika różni się w zależności od typu instrumentu bazowego.

Główne czynniki ryzyka:

- z inwestowaniem w opcje związane są wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla instrumentu bazowego, a cena rynkowa opcji jest wypadkową oczekiwań rynku co do przyszłego zachowania się instrumentu bazowego,
- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu opcji – brak pewności co do kierunku kształtowania się ceny opcji w przyszłości potencjalnie skutkując stratą części bądź całości zainwestowanego kapitału. W przypadku wystawienia opcji kupna strata może być nieograniczona.
- ryzyko zmienności – kurs rynkowy w krótkim okresie może podlegać znaczącym wahaniom powodując istotną fluktuację wartości zainwestowanego kapitału. Sprzedaż opcji wiąże się z koniecznością wniesienia depozytów zabezpieczających, stanowiących jedynie ułamkową część wielkości całego zobowiązania wynikającego ze standardu tego typu instrumentu finansowego (tzw. dźwignia finansowa). Powoduje to zwielokrotnienie ryzyka inwestycyjnego w przypadku gwałtownych i znaczących zmian kursu instrumentu pochodnego,
- ryzyko płynności-na niektórych opcjach może być bardzo niskie, polega na niemożliwości kupna lub sprzedaży instrumentu bez znaczącego wpływu na jego cenę,
- ryzyko upływu czasu-zależne od czasu pozostałego do wygaśnięcia. Zbliżanie się terminu wygaśnięcia może powodować spadek wartości opcji nawet przy nie zmienionym poziomie instrumentu bazowego. Maksymalna strata Klienta zajmującego pozycję długą na opcjach (nabycie opcji kupna bądź sprzedaży) jest równa wartości zainwestowanego kapitału. Maksymalna strata Klienta zajmującego pozycję krótką na opcjach (sprzedaż opcji kupna bądź sprzedaży) może przekroczyć wartość pierwotnie wpłaconego depozytu,
- ryzyko zawieszenia obrotu opcjami lub ich wykluczenia z obrotu – na podwyższenie ryzyka inwestycyjnego wpływa również możliwość zawieszenia notowań lub ich wykluczenia z obrotu instrumentów finansowych na rynku regulowanym. Ryzyko to wynika z aktualnego stanu prawnego,
- ryzyko dywidendy – w przypadku opcji kupna opartych o akcje spółek wypłacających dywidendy lub o indeksy cenowe, płatności dywidendowe komponentów indeksów wpływają ujemnie na wycenę instrumentu bazowego, a w konsekwencji opcji na dany instrument;

JEDNOSTKI INDEKSOWE (Mini-WIG20) – instrumenty finansowe klasyfikowane jako instrumenty pochodne, których cena odzwierciedla zmiany wartości danego indeksu. Jednostki indeksowe pozwalają na inwestycje równoważną nabyciu wszystkich komponentów danego indeksu bez konieczności zakupu

poszczególnych akcji wchodzących w jego skład. Na GPW notowane są jednostki indeksowe, dające prawo przysługujące nabywcy jednostki wobec wystawcy do żądania zapłaty kwoty należnej na warunkach określonych w standardzie jednostek indeksowych na indeks giełdowy WIG 20.

Główne czynniki ryzyka:

- z inwestowaniem w jednostki indeksowe związane są wszystkie makroekonomiczne czynniki ryzyka scharakteryzowane w przypadku inwestycji w akcje,
- ryzyko przyszłego kształtowania się jednostek indeksowych – brak pewności co do kierunku kształtowania się ceny jednostek indeksowych w przyszłości potencjalnie skutkując stratą części bądź całości zainwestowanego kapitału. W sytuacjach nadzwyczajnych strata może przekraczać wartość zainwestowanych początkowo środków;
- ryzyko zmienności – kurs rynkowy w krótkim okresie może podlegać znaczącym wahaniom powodując istotną fluktuację wartości zainwestowanego kapitału. Sprzedaż jednostek indeksowych wiąże się z koniecznością wniesienia depozytów zabezpieczających, stanowiących jedynie ułamkową część wielkości całego zobowiązania wynikającego ze standardu tego typu instrumentu finansowego, dlatego wysokość straty może przekroczyć wartość pierwotnie zainwestowanego kapitału;
- ryzyko przymusowego wykonania – strona zawierająca pozycję krótką może zostać wylosowana do wykonania jednostki w niesprzyjającym dla niej momencie;
- ryzyko ceny rozliczeniowej – strona zawierająca pozycję długą chcąc wykonać posiadana jednostkę musi złożyć deklarację wykonania po nieznanym sobie cenie rozliczeniowej (cena rozliczeniowa z otwarciem na następnej sesji rozliczeniowej)

WARRANTY – ze względu na podmiot emitujący warranty wyróżnia się warranty subskrypcyjne i warranty opcyjne.

Wystawcą warrantu subskrypcyjnego może być tylko emitent (spółka). Wyróżniamy warrant europejski (może być wykonany tylko w dniu określonym przez emitenta, jako dniu wygaśnięcia), warrant amerykański (może być wykonany w dowolnym dniu, aż do wygaśnięcia). Pod względem konstrukcji warrant subskrypcyjny zbliżony jest do prawa poboru, różnica polega na tym, że prawo poboru może zostać objęte wyłącznie przez osoby już posiadające akcje spółki, natomiast warrant może zostać objęty przez dowolny podmiot prawa.

Warranty opcyjne mogą być emitowane przez banki i inne instytucje finansowe na akcje innych spółek znajdujących się w obrocie regulowanym. Cena warrantu zależy od wartości instrumentu bazowego, na który został on wyemitowany.

Główne czynniki ryzyka:

- charakteryzują się dużą zmiennością notowań, występuje ryzyko płynności notowań i inne czynniki tożsame z występujące przy pozycji długiej na opcjach.

OBLIGACJE SKARBOWE - są papierem wartościowym o charakterze dłużnym, którego emitent (dłużnik) zobowiązuje się wobec inwestora (wierzyciela) do zwrócenia pożyczonej kwoty wraz z odsetkami w ściśle określonym terminie. Typowa obligacja określa: datę wymagalności pożyczonej kwoty oraz ustalona w umowie wysokość odsetek. Termin wymagalności nominału zwany jest datą wykupu.

Obligacje Skarbu Państwa są papierami dłużnymi, potwierdzającymi udzielenie pożyczki ich emitentowi (Skarbowi Państwa), reprezentowanemu przez Ministerstwo Finansów. Skarb Państwa występuje w roli dłużnika i jest jednocześnie gwarantem wykupu obligacji od nabywców i wypłacenia określonych odsetek.

Główne czynniki ryzyka:

- dźwignia finansowa – występuje w przypadku nabywania obligacji z wykorzystaniem środków z kredytu, z czym wiąże się podwyższony poziom ryzyka. W takiej sytuacji strata może przekroczyć zainwestowane środki własne. Ponadto powstają zobowiązania finansowe z tytułu kredytu (odsetki, kapitał),

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu obligacji – brak pewności co do kierunku kształtowania się ceny obligacji w przyszłości potencjalnie skutkując stratą części, bądź całości zainwestowanego kapitału,
- ryzyko zmienności – kurs rynkowy, w krótkim czasie może podlegać znaczącym wahaniom, powodując istotną fluktuację wartości zainwestowanego kapitału,
- ryzyko płynności – polega na niemożliwości kupna lub sprzedaży instrumentu bez znaczącego wpływu na jego cenę,
- ryzyko zawieszenia obrotu obligacjami lub ich wykluczenia z obrotu GPW – na podwyższenie ryzyka inwestycyjnego wpływa również możliwość zawieszenia notowań, wycofania lub wykluczenia instrumentów finansowych z obrotu na rynku regulowanym;
- ryzyko makroekonomiczne wynika z wrażliwości rynku kapitałowego na krajowe i światowe czynniki makroekonomiczne zależne od tempa wzrostu gospodarczego, deficytów budżetowych i handlowych, poziomu inwestycji, popytu konsumpcyjnego, wysokości inflacji i poziomu stóp procentowych, kształtowania się cen surowców, a także sytuacji geopolitycznej;
- ryzyko niewypłacalności lub bankructwa emitenta – przyszła sytuacja finansowa emitenta cechuje się niepewnością w skrajnych przypadkach może oznaczać bankructwo emitenta, a dla inwestora częściową lub całkowitą utratę zainwestowanych środków,
- ryzyko opóźnienia w realizacji wypłaty odsetek lub wykupu – występuje w przypadku pogarszającej się sytuacji finansowej emitenta lub jego niesolidności,
- ryzyko stopy procentowej – polega na możliwości zmiany ceny obligacji w sytuacji zmiany stóp procentowych na rynku. Cena obligacji zmienia się przeciwnie do zmian stóp procentowych;
- ryzyko inflacji – zwane ryzykiem siły nabywczej, ma miejsce w sytuacji gdy siła nabywcza dochodu z inwestycji zmienia się znacznie na skutek zmian stopy inflacji,
- ryzyko walutowe – dotyczy obligacji denominowanych w walutach obcych, wyraża się niepewnością co do wartości przepływów gotówkowych, w zależności od kursu wymiany walut obowiązującego w momencie dokonywania płatności,
- ryzyko przedterminowego wykupu przez emitenta – występuje w przypadku obligacji z opcją przedterminowego wykupu przez emitenta i oznacza, że nie da się z całą pewnością przewidzieć jakie przepływy gotówkowe wystąpią w okresie wykupu. W przypadku spadku rynkowych stóp procentowych istnieje ryzyko, że emitent wykona opcje wykupu narażając inwestora na ryzyka reinwestycji otrzymanego dochodu po niższych stopach;

OBLIGACJE KORPORACYJNE – są dłużnymi papierami wartościowymi wyemitowanymi przez podmioty gospodarcze posiadające osobowość prawną na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o obligacjach (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 730, 913) przed dniem 1 lipca 2015 r. lub wyemitowanymi na podstawie ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o obligacjach (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 483, 2243) po tym dniu. Stanowią zobowiązanie podmiotu gospodarczego do dokonywania płatności z tytułu naliczonych odsetek oraz do zapłaty należności głównej. W tej kategorii mogą również występować obligacje podporządkowane. **OBLIGACJE PODPORZĄDKOWANE** to obligacje, których zobowiązania w przypadku upadłości lub likwidacji emitenta podlegają zaspokojeniu w kolejności ustalonej w warunkach emisji. Przede wszystkim stosowane są jako sposób na ograniczenie możliwości zaspokojenia obligatariuszy, co znacznie zwiększa poziom ich ryzyka.

Główne czynniki ryzyka:

- dźwignia finansowa – występuje w przypadku nabywania obligacji z wykorzystaniem środków z kredytu, z czym wiąże się podwyższony poziom ryzyka. W takiej sytuacji strata może przekroczyć zainwestowane środki własne. Ponadto powstają zobowiązania finansowe z tytułu kredytu (odsetki, kapitał),
- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu obligacji – brak pewności co do kierunku kształtowania się ceny obligacji w przyszłości potencjalnie skutkując stratą części, bądź całości zainwestowanego kapitału,
- ryzyko zmienności – kurs rynkowy, w krótkim czasie może podlegać znaczącym wahaniom, powodując istotną fluktuację wartości zainwestowanego kapitału,
- ryzyko płynności – polega na niemożliwości kupna lub sprzedaży instrumentu bez znaczącego wpływu na jego cenę,

- ryzyko zawieszenia obrotu obligacjami lub ich wykluczenia z obrotu GPW – na podwyższenie ryzyka inwestycyjnego wpływa również możliwość zawieszenia notowań, wycofania lub wykluczenia instrumentów finansowych z obrotu na rynku regulowanym;
- ryzyko makroekonomiczne wynika z wrażliwości rynku kapitałowego na krajowe i światowe czynniki makroekonomiczne zależne od tempa wzrostu gospodarczego, deficytów budżetowych i handlowych, poziomu inwestycji, popytu konsumpcyjnego, wysokości inflacji i poziomu stóp procentowych, kształtowania się cen surowców, a także sytuacji geopolitycznej;
- ryzyko niewypłacalności lub bankructwa emitenta – przyszła sytuacja finansowa emitenta cechuje się niepewnością w skrajnych przypadkach może oznaczać bankructwo emitenta, a dla inwestora częściową lub całkowitą utratę zainwestowanych środków,
- ryzyko opóźnienia w realizacji wypłaty odsetek lub wykupu – występuje w przypadku pogarszającej się sytuacji finansowej emitenta lub jego niesolidności,
- ryzyko stopy procentowej – polega na możliwości zmiany ceny obligacji w sytuacji zmiany stóp procentowych na rynku. Cena obligacji zmienia się przeciwnie do zmian stóp procentowych;
- ryzyko inflacji – zwane ryzykiem siły nabywczej, ma miejsce w sytuacji gdy siła nabywcza dochodu z inwestycji zmienia się znacznie na skutek zmian stopy inflacji,
- ryzyko walutowe – dotyczy obligacji denominowanych w walutach obcych, wyraża się niepewnością co do wartości przepływów gotówkowych, w zależności od kursu wymiany walut obowiązującego w momencie dokonywania płatności,
- ryzyko przedterminowego wykupu przez emitenta – występuje w przypadku obligacji z opcją przedterminowego wykupu przez emitenta i oznacza, że nie da się z całą pewnością przewidzieć jakie przepływy gotówkowe wystąpią w okresie wykupu. W przypadku spadku rynkowych stóp procentowych istnieje ryzyko, że emitent wykona opcje wykupu narażając inwestora na ryzyka reinwestycji otrzymanego dochodu po niższych stopach;

OBLIGACJE KOMUNALNE - są dłużnymi papierami wartościowymi wyemitowanymi przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o obligacjach (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 730, 913) przed dniem 1 lipca 2015 r. lub wyemitowanymi na podstawie ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o obligacjach (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 483, 2243) po tym dniu. Decyzję o emisji obligacji podejmuje rada gminy, powiatu bądź sejmik województwa. Stanowią zobowiązanie podmiotu gospodarczego do dokonywania płatności z tytułu naliczonych odsetek oraz do zapłaty należności głównej.

Główne czynniki ryzyka:

- dźwignia finansowa – występuje w przypadku nabywania obligacji z wykorzystaniem środków z kredytu, z czym wiąże się podwyższony poziom ryzyka. W takiej sytuacji strata może przekroczyć zainwestowane środki własne. Ponadto powstają zobowiązania finansowe z tytułu kredytu (odsetki, kapitał),
- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu obligacji – brak pewności co do kierunku kształtowania się ceny obligacji w przyszłości potencjalnie skutkując stratą części, bądź całości zainwestowanego kapitału,
- ryzyko zmienności – kurs rynkowy, w krótkim czasie może podlegać znaczącym wahaniom, powodując istotną fluktuację wartości zainwestowanego kapitału,
- ryzyko płynności – polega na niemożności kupna lub sprzedaży instrumentu bez znaczącego wpływu na jego cenę,
- ryzyko zawieszenia obrotu obligacjami lub ich wykluczenia z obrotu GPW – na podwyższenie ryzyka inwestycyjnego wpływa również możliwość zawieszenia notowań, wycofania lub wykluczenia instrumentów finansowych z obrotu na rynku regulowanym;
- ryzyko makroekonomiczne wynika z wrażliwości rynku kapitałowego na krajowe i światowe czynniki makroekonomiczne zależne od tempa wzrostu gospodarczego, deficytów budżetowych i handlowych, poziomu inwestycji, popytu konsumpcyjnego, wysokości inflacji i poziomu stóp procentowych, kształtowania się cen surowców, a także sytuacji geopolitycznej;
- ryzyko niewypłacalności lub bankructwa emitenta – przyszła sytuacja finansowa emitenta cechuje się niepewnością w skrajnych przypadkach może oznaczać bankructwo emitenta, a dla inwestora częściową lub całkowitą utratę zainwestowanych środków,

- ryzyko opóźnienia w realizacji wypłaty odsetek lub wykupu – występuje w przypadku pogarszającej się sytuacji finansowej emitenta lub jego niesolidności,
- ryzyko stopy procentowej – polega na możliwości zmiany ceny obligacji w sytuacji zmiany stóp procentowych na rynku. Cena obligacji zmienia się przeciwnie do zmian stóp procentowych;
- ryzyko inflacji – zwane ryzykiem siły nabywczej, ma miejsce w sytuacji gdy siła nabywcza dochodu z inwestycji zmienia się znacznie na skutek zmian stopy inflacji,
- ryzyko walutowe – dotyczy obligacji denominowanych w walutach obcych, wyraża się niepewnością co do wartości przepływów gotówkowych, w zależności od kursu wymiany walut obowiązującego w momencie dokonywania płatności,
- ryzyko przedterminowego wykupu przez emitenta – występuje w przypadku obligacji z opcją przedterminowego wykupu przez emitenta i oznacza, że nie da się z całą pewnością przewidzieć jakie przepływy gotówkowe wystąpią w okresie wykupu. W przypadku spadku rynkowych stóp procentowych istnieje ryzyko, że emitent wykona opcje wykupu narażając inwestora na ryzyka reinwestycji otrzymanego dochodu po niższych stopach;

CERTYFIKATY INWESTYCYJNE

Papiery wartościowe emitowane przez zamknięte fundusze inwestycyjne, o wartości uzależnionej od wartości portfela inwestycyjnego funduszu.

Główne czynniki ryzyka

- z inwestowaniem w certyfikaty inwestycyjne związane są wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla inwestycji w dany typ aktywów,
- niska płynność powoduje odchylenie ceny rynkowej od ich rzeczywistej wyceny;
- występuje ryzyko selekcji papierów do funduszu przez zarządzającego, ale ograniczone przez dywersyfikację,
- ryzyko polityki inwestycyjnej – brak możliwości bieżącego określenia dokładnych parametrów inwestycyjnych, inwestor nie posiada aktualnego dostępu do składu portfela,

PRODUKTY STRUKTURYZOWANE – konstrukcja łącząca w sobie wiele typów instrumentów finansowych, a ich wycena jest uzależniona od wartości określonego wskaźnika rynkowego (np. kursu akcji). Instytucja finansowa będąca emitentem produktu zobowiązuje się w stosunku do nabywcy (inwestora), że w terminie wykupu instrumentu finansowego wypłaci mu kwotę rozliczenia kalkulowaną wg określonego wzorca. Formuła określająca zasady wypłaty ułatwia posiadaczom takich instrumentów śledzenie bieżącej wartości danego instrumentu

W zależności od konstrukcji instrumentu możemy wyróżnić dwa podstawowe rodzaje produktów strukturyzowanych:

- produkty gwarantujące ochronę kapitału – pozwalają Klientowi partycypować w zyskach, jakie generuje wbudowany w produkt wskaźnik rynkowy, zapewniając jednocześnie całkowitą ochronę nominalnej wartości zainwestowanej kwoty w dniu wykupu certyfikatu,
- produkty nie gwarantujące pełnej ochrony kapitału - w porównaniu z wyżej wymienionymi produktami pozwalają Klientom na większy udział w zyskach generowanych przez produkt wbudowany, jednocześnie dopuszczają możliwość poniesienia straty części bądź całości zainwestowanego kapitału.

Główne czynniki ryzyka

- niemożliwe określenie generalnego ryzyka z powodu nieograniczonego zbioru możliwych konstrukcji strategii inwestycyjnych,
- notowane produkty strukturyzowane w krótkim horyzoncie mogą odznaczać się zmiennością oraz ograniczoną płynnością,
- ryzyko walutowe – dotyczy produktów strukturyzowanych nominowanych w walutach obcych, wyraża się niepewnością co do wartości przepływów gotówkowych, w zależności od kursu wymiany walut obowiązującego w momencie dokonywania płatności,

RYZYO PRAWNE I PODATKOWE

Na celowość i efektywność inwestycji ma wpływ:

- ryzyko prawne – związane z możliwością zmian uregulowań dotyczących obrotu instrumentami finansowymi, przepisów dotyczących spółek, prowadzenia działalności gospodarczej, przepisów podatkowych, celnych i innych. Wszystkie wymienione elementy zmian mogą powodować polepszenie lub pogorszenie warunków działania emitentów i inwestorów i w ten sposób powodować niepewności efektów inwestycji,
- ryzyko podatkowe – wynika z wątpliwości interpretacyjnych związanych ze stosowaniem przepisów prawa podatkowego.

Polityka wykonywania zleceń oraz działania w najlepiej pojętym interesie Klienta w Domu Maklerskim Banku BPS S.A.

Przyjmuje się, że Klient, który otrzymał od Domu Maklerskiego niniejszą Politykę wykonywania zleceń oraz działania w najlepiej pojętym interesie Klienta („Politykę”) i nie zgłosił do niej zastrzeżeń wyraża zgodę na stosowanie Polityki wobec niego.

1. Zakres Polityki wykonywania zleceń oraz działania w najlepiej pojętym interesie Klienta.

Polityka wykonywania zleceń oraz działania w najlepiej pojętym interesie Klienta (dalej: Polityka) obejmuje swym zakresem usługi wykonywania zleceń oraz przyjmowania i przekazywania zleceń, których przedmiotem są instrumenty finansowe, o których mowa w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1768 z późn. zm.) (dalej: Ustawa o obrocie).

Dom Maklerski Banku BPS S.A. z siedzibą w Warszawie („Dom Maklerski”) zobowiązuje się niniejszą Polityką do podejmowania działań zmierzających do uzyskania dla Klienta możliwie najlepszych wyników wykonania zlecenia, uwzględniając cenę instrumentu finansowego, koszty związane w wykonaniem zlecenia, czas zawarcia transakcji, prawdopodobieństwo zawarcia transakcji oraz jej rozliczenia, wielkość zlecenia, jego charakter oraz inne aspekty mające wpływ na wykonanie zlecenia. Działania Domu Maklerskiego w zakresie wykonywania zleceń w pierwszej kolejności uwzględniać będą warunki wskazane przez Klienta w dyspozycji.

Postanowienia Polityki mają zastosowanie do Klientów detalicznych i Klientów profesjonalnych, na rzecz których Dom Maklerski świadczy usługi w zakresie wykonywania zleceń oraz przyjmowania i przekazywania zleceń dotyczących instrumentów finansowych. Polityka nie ma zastosowania do klientów, którzy w relacjach z Domem Maklerskim działają jako uprawnieni kontrahenci, chyba że zażądają oni traktowania ich przez Dom Maklerski jako klientów profesjonalnych lub detalicznych.

Dom Maklerski przekazuje Klientom treść Polityki przed zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich. Ponadto treść Polityki jest dostępna na stronie internetowej Domu Maklerskiego.

Wprowadzona Polityka ma na celu realizację wymogów wynikających z obowiązujących przepisów prawa, w tym Ustawy o obrocie oraz Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. uzupełniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy (Dz. Urz. UE C/2016/2398).

2. Miejsca wykonywania zleceń (systemy wykonywania zleceń)

Dom Maklerski Banku BPS S.A. realizuje zlecenia Klientów w następujących systemach wykonywania zleceń, które w sposób stały umożliwiają uzyskanie najlepszego wyniku dla Klienta:

- rynek regulowany prowadzony przez Giełdę Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie,
- alternatywny system obrotu organizowany przez Giełdę Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie,
- odpowiedni broker zagraniczny,
- lub inne określone w Komunikacie Domu Maklerskiego.

Dom Maklerski wykonując usługę przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia Tytułów uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania przekazuje zlecenia Klientów do towarzystw funduszy inwestycyjnych i dla tych zleceń nie stosuje się zasad Polityki.

Dom Maklerski na podstawie zapisów regulaminu świadczenia usług może realizować zlecenia, których przedmiotem są instrumenty finansowe poza rynkiem regulowanym i alternatywnym systemem obrotu.

3. Czynniki wpływające na realizację zlecenia.

W celu uzyskania możliwie najlepszych wyników podczas realizacji zlecenia Dom Maklerski uwzględni następujące czynniki:

- cenę instrumentu finansowego na danym rynku,
- koszty ponoszone przez Klienta związane z wykonywaniem i realizacją zlecenia,
- czas zawarcia transakcji,
- prawdopodobieństwo zawarcia transakcji i czas rozliczenia,
- wielkości zlecenia oraz jego charakter,
- inne aspekty mające istotny wpływ na wykonanie zlecenia.

Cena i koszty ponoszone przez Klienta są czynnikami, którym Dom Maklerski nadał najwyższe wagi. Powyższe czynniki zostały uszeregowane w zależności od nadanej im wagi, w kolejności od najwyższej do najniższej wagi.

Dom Maklerski zastrzega sobie prawo zmiany w kolejności oraz przypisanych wagach w przypadku, gdy wymagać tego będzie indywidualny interes Klienta.

Dom Maklerski szeregując i ustalając wagi dla poszczególnych czynników, podczas realizacji zlecenia, bierze również pod uwagę:

- kategorię, do której należy dany Klient,
- specyfikację zlecenia,
- cechy instrumentu finansowego będącego przedmiotem zlecenia,
- rodzaj i specyfikację możliwych miejsc wykonania,
- zasady funkcjonowania systemu wykonywania zleceń, do których można skierować dane zlecenie

4. Realizacja zleceń.

Dom Maklerski wykonując zlecenia zgodnie z przyjętą Polityką stosuje następujące zasady:

- Zlecenia Klienta realizuje się w miejscach wykonania, które w sposób stały umożliwiają uzyskanie najlepszego wyniku dla Klienta, określonych w Komunikacie Domu Maklerskiego, poprzez zawarcie transakcji na rachunek Klienta oraz w oparciu o warunki zawarte w złożonym przez Klienta zleceniu. Dom Maklerski zobowiązuje się do wykonywania zleceń Klienta niezwłocznie po ich przyjęciu, w kolejności ich przyjmowania, chyba że co innego wynika z warunków wykonywania zlecenia określonych przez Klienta, charakteru zlecenia, panujących warunków rynkowych lub jeśli taka kolejność byłaby sprzeczna z interesem Klienta.
- Klientowi zawierającemu stosowną umowę z Domem Maklerskim zapewnia się zdalny dostęp do informacji, w tym notowań, z wykorzystaniem sieci Internet lub telefonu. Obsługa telefoniczna Klienta odbywa się za pośrednictwem infolinii lub wyznaczonych numerów telefonów. Notowania giełdowe on-line dostępne są dla wszystkich Klientów korzystających z usług internetowych.
- Dom Maklerski może przyjąć zlecenie od Klienta określające dodatkowe warunki, które mogą wpłynąć na lepszą realizację składanej dyspozycji.
- Informacja podawana dla Klientów bezpośrednio przed realizacją zlecenia, oparta jest na bieżących informacjach rynkowych dostępnych Domowi Maklerskiemu w momencie jej przedstawiania lub historycznych informacjach podanych publicznie i znanych Domowi Maklerskiemu w zależności od przyjmowanych zleceń do realizacji.
- Dom Maklerski może zrealizować transakcję dla Klienta poza rynkiem regulowanym po złożeniu zlecenia i wyrażeniu przez niego zgody na takie zlecenie oraz w przypadku wykonania zlecenia na warunkach nie gorszych niż na rynku regulowanym lub w przypadku, gdy Klient zażądał takiego zlecenia.
- W przypadku, gdy Klient złoży zlecenie na instrument finansowy nie określając rynku, na którym zlecenie ma być zrealizowane, a Dom Maklerski ma możliwość realizacji takiego zlecenia co najmniej na dwóch rynkach, na których dany instrument jest notowany, Dom Maklerski dokona wyboru danego rynku podstawie biorąc pod uwagę:
  - a) cenę instrumentu finansowego,
  - b) koszty związanych z wykonaniem transakcji,
  - c) prawdopodobieństwa realizacji zlecenia ze względu na wielkość złożonego zlecenia i obrotów na danym instrumencie finansowym dotyczącym zlecenia na poszczególnych rynkach, na których Dom Maklerski ma możliwość wykonania takiego zlecenia,
  - d) czas realizacji i rozliczenia Zlecenia.

- Analiza wyboru rynku, na którym ma być realizowane zlecenie dokonywana jest bezpośrednio przed realizacją zlecenia Klienta z uwzględnieniem czynników ryzyka, okoliczności złożenia zlecenia oraz charakteru zlecenia.
- Dom Maklerski może łączyć zlecenie Klienta ze zleceniami innych Klientów w przypadku, gdy wykonanie takiego zlecenie nie spowoduje gorszych warunków transakcyjnych dla któregoś z Klientów. W innych okolicznościach Dom Maklerski nie realizuje zleceń Klientów poprzez ich łączenie. Realizacja połączonych zleceń następuje wg kolejności ich złożenia, w tym w szczególności w przypadku częściowego wykonania zlecenia powstałego z połączenia zleceń. Wielkość zleceń i cena nie wpływają na kolejność wykonania zleceń.
- Zlecenia DDM wykonywane są przez Dom Maklerski zgodnie z zasadami obrotu obowiązującymi na rynku, mając na uwadze najlepiej pojęty interes Klienta.
- Dom Maklerski nie ustala ani nie nalicza swoich prowizji w sposób niesprawiedliwie dyskryminujący poszczególne systemy wykonywania zleceń,
- Przy wykonywaniu zleceń lub podejmowaniu decyzji o zawarciu transakcji na produkty będące przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, w tym produkty na zamówienie, Dom Maklerski sprawdza godziwość ceny zaproponowanej klientowi w drodze zgromadzenia danych rynkowych wykorzystanych do oszacowania ceny takiego produktu oraz, o ile jest to możliwe, w drodze porównania ich z podobnymi lub porównywalnymi produktami.
- Dom Maklerski informuje klienta o systemie wykonywania zlecenia, w którym jego zlecenie zostało wykonane.
- Dom Maklerski na żądanie klienta wykaże klientowi, że zlecenie zostało wykonane zgodnie z niniejszą Polityką.

Obowiązek stosowania zasad zawartych w niniejszej Polityce i działania w najlepiej pojętym interesie Klienta, nie dotyczy zleceń:

- zleceń wykonywalnych wyłącznie w jednym miejscu wykonania, jeżeli dla instrumentu finansowego będącego przedmiotem zlecenia dostępne jest wyłącznie jedno miejsce wykonania zlecenia,
- zleceń wykonywanych zgodnie ze szczegółową instrukcją Klienta – jeżeli Klient określi szczegółowe warunki realizacji zlecenia, Dom Maklerski realizuje zlecenie zgodnie z tymi warunkami i w tym zakresie obowiązek działania w najlepiej pojętym interesie Klienta uważa się za wykonany,
- zleceń realizujących wysoce złożone i zindywidualizowane transakcje, gdy na rynku nie są dostępne informacje o porównywalnych transakcjach,
- zleceń składanych przez klienta z wykorzystaniem tzw. bezpośredniego dostępu do rynku, gdy Klient ma bezpośredni dostęp do rynku poprzez interfejs elektroniczny dostarczony przez Dom Maklerski i w każdym przypadku łączy się jedynie z określoną giełdą.

W wyżej wymienionych przypadkach, z wyjątkiem wskazanych przez Klienta warunków zlecenia albo charakter zlecenia lub warunki panujące na rynku sprawiają, że ten sposób wykonania nie może być zrealizowany Dom Maklerski realizuje zlecenia Klientów niezwłocznie, według kolejności przyjmowania.

Na żądanie Klienta Dom Maklerski przekazuje szczegółowe informacje o podjętych działaniach w celu uzyskania możliwie najlepszego wyniku dla Klienta w związku z wykonaniem zlecenia.

5. Ostrzeżenie.

Niniejsza Polityka nie daje gwarancji, że w każdym przypadku zlecenie Klienta zostanie zrealizowane z najlepszym dla Klienta skutkiem. Uwzględnienie wszystkich warunków wskazanych przez Klienta może powodować niezrealizowanie zlecenia na warunkach najlepszych dla Klienta.

6. Monitoring.

Dom Maklerski monitoruje oraz dokonuje przeglądu wdrożonych rozwiązań i stosowanej Polityki nie rzadziej niż raz na rok.

W przypadkach wystąpienia okoliczności, które trwale będą wpływać na zdolność do dalszego uzyskiwania możliwie najlepszych wyników dla Klienta, w miejscach wykonywania ustalonych zgodnie z niniejszą Polityką, Dom Maklerski zastrzega sobie prawo do dokonywania, przeglądu oraz wprowadzania zmian w Polityce.

Dom Maklerski sporządza i podaje do publicznej wiadomości, w odniesieniu do każdej klasy instrumentów finansowych, coroczny raport zawierający wykaz pięciu najlepszych systemów wykonywania zlecenia, ustalonych przy uwzględnieniu wolumenu obrotu zrealizowanego przez Dom Maklerski w danym systemie wykonywania zlecenia w okresie, za który jest sporządzany raport, oraz informację o jakości wykonanych zleceń.

7. Istotne zmiany Polityki.

Dom Maklerski informuje Klientów o istotnych zmianach w sposobie wykonywania zleceń oraz w Polityce, które zostaną podane do wiadomości Klientów w terminie umożliwiającym wypowiedzenie umowy z zachowaniem odpowiedniego terminu oraz w sposób jasny, jednoznaczny i niewprowadzający w błąd.

MiFID – podstawowe informacje

MiFID to skrót angielskiego zwrotu Markets In Financial Instruments Directive, oznaczającego Dyrektywy w sprawie rynków instrumentów finansowych. Głównym celem MiFID jest ochrona Klientów oraz standaryzacja poziomu ochrony przysługującego Klientom firm inwestycyjnych, poprzez:

- rzetelne, profesjonalne i uczciwe działanie w najlepiej pojętym interesie Klienta,
- przekazywanie Klientom pełnej, rzetelnej, niebudzącej wątpliwości oraz niewprowadzającej w błąd informacji,
- zapewnienie poziomu usług odpowiadającego potrzebom i oczekiwaniom Klientów.

Dom Maklerski Banku BPS S.A. (dalej: Dom Maklerski) w trosce o najwyższą jakość świadczonych usług oraz bezpieczeństwo swoich klientów uprzejmie informuje, że z dniem 3 stycznia 2018 r. obowiązują nowe regulacje dotyczące świadczenia usług maklerskich określane jako „System MiFID” II lub „Pakiet MiFID II”, czyli przepisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE).

Akty UE składające się na System MIFID:

- 1) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/WE („Dyrektywa MiFID II”);
- 2) Dyrektywa delegowana Komisji (UE) 2017/593 z dnia 7 kwietnia 2016 r. uzupełniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do zabezpieczenia instrumentów finansowych i środków pieniężnych należących do klientów, zobowiązań w zakresie zarządzania produktami oraz zasad mających zastosowanie do oferowania lub przyjmowania wynagrodzeń, prowizji bądź innych korzyści pieniężnych lub niepieniężnych („Dyrektywa delegowana”);
- 3) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 600/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniające rozporządzenie (EU) nr 648/2012 („Rozporządzenie MiFIR”);
- 4) rozporządzenia delegowane oraz rozporządzenia wykonawcze Komisji (UE) do Dyrektywy MiFID II oraz rozporządzenia MiFIR, w tym m.in.:
  - rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy,
  - rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2017/1943 z dnia 14 lipca 2016 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących informacji i wymogów w zakresie udzielania zezwoleń firmom inwestycyjnym,
  - rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2017/584 z dnia 14 lipca 2016 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych określających wymogi,
  - rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2017/653 z dnia 8 marca 2017 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1286/2014 w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje, dotyczących detalicznych produktów zbiorowego inwestowania i ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (PRIIP) przez ustanowienie regulacyjnych standardów technicznych w zakresie prezentacji, treści, przeglądu i zmiany dokumentów zawierających kluczowe informacje oraz warunków spełnienia wymogu przekazania takich dokumentów,
- razem zwane „Rozporządzeniami delegowanymi”

Najważniejsze zmiany dla Klientów Domu Maklerskiego wynikające z Pakietu MIFID II:

- 1) nagrywanie przez Dom Maklerski rozmów telefonicznych oraz inne formy dokumentowania komunikacji z Klientem;
- 2) prezentacja struktury, wysokości opłat, prowizji i innych kosztów ponoszonych przez Klienta w toku korzystania usług Domu Maklerskiego; przekazanie rocznego zestawienia wszelkich kosztów i opłat poniesionych w związku z nabyciem, zbyciem, przechowywaniem instrumentów finansowych;
- 3) przekazywanie kwartalnego zestawienia aktywów Klienta przechowywanych przez Dom Maklerski;
- 4) doprecyzowanie przepisów dotyczących wdrożonych rozwiązań i środków zapobiegania oraz zarządzania konfliktami interesów;
- 5) doprecyzowanie przepisów dotyczących zasad przyjmowania i przekazywania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.

Najważniejsze zmiany dla Klientów wynikające z Rozporządzenia MIFIR:

Dom Maklerski nie może świadczyć usług na rzecz podmiotów które nie posiadają kodu LEI, co dotyczy osób prawnych.

Najważniejsze zmiany dla Klientów wynikające z Rozporządzenia PRIIP:

Przekazanie Klientowi dokumentu zawierającego kluczowe informacje o instrumencie finansowym tzw. "KID-u".

Przepisy Dyrektywy, Dyrektywy delegowanej i Rozporządzeń delegowanych są zaimplementowane do polskiego porządku prawnego w drodze nowelizacji:

- 1) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1768 z późn. zm.),
- 2) ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (t.j. Dz. U. 2018 poz. 1355), oraz w postaci aktów wykonawczych do ww. ustaw, w szczególności:
  - Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1112
  - Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29 maja 2018 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków technicznych i organizacyjnych dla firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banków powierniczych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1111).

Dom Maklerski kierując się dążeniem do zapewnienia Klientom najwyższego poziomu ochrony ich działalności oraz jakości świadczonych usług maklerskich, a także działając w najlepiej pojętym interesie Klienta, realizuje swoje obowiązki w trzech etapach, w szczególności poprzez:

- 1) przed zawarciem umowy o świadczenie usług:
  - dostarczenie Klientowi informacji o instrumentach finansowych i usługach maklerskich,
  - dokonanie badania poziomu wiedzy o inwestowaniu oraz doświadczenia inwestycyjnego,
  - dokonanie procesu klasyfikacji Klientów.
- 2) w trakcie wykonywania umowy o świadczenie usług:
  - zarządza konfliktem interesów,
  - wykonuje czynności ochrony aktywów (instrumentów finansowych) i środków pieniężnych Klientów,
  - rozpatruje skargi i wnioski Klientów.
- 3) w trakcie świadczenia usług:
  - realizuje zlecenia z zachowaniem zasady działania w najlepiej pojętym interesie Klienta,

- przekazuje Klientowi w sposób z nim uzgodniony potwierdzenie zawarcia transakcji oraz zestawienie przechowywanych i rejestrowanych aktywów.

Polityka Prywatności w Domu Maklerskim Banku BPS S.A.

Administrowanie danymi osobowymi

- Zgodnie z treścią Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych (dalej: Rozporządzenie RODO) Dom Maklerski Banku BPS Spółka Akcyjna (Dom Maklerski) z siedzibą w Warszawie przy ul. Grzybowskiej 81 informuje, że jest administratorem przekazanych nam danych osobowych zamieszczonych w zawartych z Domem Maklerskim umowach, lub przekazanych w postaci formularzy, w tym za pośrednictwem serwisu internetowego Domu Maklerskiego (dalej zwanego "Serwisem").
- Podstawą prawną dla przetwarzania tych danych może być udzielona przez Państwa bezpośrednia zgoda na ich przetwarzanie we wskazanym na formularzu celu (art. 6 ust. 1 lit. a) Rozporządzenia RODO), zawarta z Domem Maklerskim umowa (art. 6 ust. 1 lit. b) Rozporządzenia RODO) albo też może nią być jeden z dwóch innych warunków opisanych w art. 6 ust. 1 lit. c) lub f) Rozporządzenia RODO.
- W każdym przypadku zarówno podstawa prawna jak i cel przetwarzania ujawniane są bezpośrednio, w kontekście ich przekazywania w celu umożliwienia zapoznania się z nimi przed przekazaniem danych.
- Przekazane dane mogą być dodatkowo przetwarzane dla celów marketingu bezpośredniego w sposób zautomatyzowany (profilowanie) lub nie (Motyw 47, Art. 1 ust. 1 lit. f) Rozporządzenia RODO), jednak możecie Państwo wnieść sprzeciw wobec takiego przetwarzania w sposób opisany niżej.
- Dane osobowe, które przekazano inną drogą, a które nie są opatrzone zgodą na ich przetwarzanie wyrażoną przez osobę, której dane dotyczą, nie będą przez Dom Maklerski przetwarzane, chyba że występują prawnie uzasadnione podstawy przetwarzania nadrzędne wobec interesów osoby, której dane dotyczą (np. w celu ustalenia, dochodzenia lub obrony przed roszczeniami).
- Dom Maklerski zbiera wyłącznie te dane, które posłużą do świadczenia wybranej przez Państwa usługi czy też udzielenia odpowiedzi na zapytanie skierowane do Domu Maklerskiego. Dane te będą przechowywane i przetwarzane przez czas wskazany w formularzu, a po jego upływie mogą być przechowywane tylko w przypadkach oraz w sposób i przez czas wymagany przez powszechnie obowiązujące przepisy prawa. Odbiorcą Państwa danych osobowych mogą być wyłącznie podmioty uprawnione na podstawie przepisów prawa oraz zawartych przez Dom Maklerski umów służących realizacji świadczonych przez Dom Maklerski usług. W rozmaitych sytuacjach dane Państwa mogą być przekazywane m.in. następującym kategoriom odbiorców:
  - do Banku BPS S.A. dla realizacji jego zobowiązań raportowych wobec NBP lub innych celów wynikających z przepisów prawa,
  - dostawcom rozwiązań technologicznych, z których korzysta Dom Maklerski, dla celów zapewnienia ich bezpieczeństwa i sprawności,
  - dostawcom rozwiązań organizacyjnych dla celów skutecznego zarządzania kontaktami (firmy pocztowe, mailingowe, telekomunikacyjne...),
  - dostawcom usług audytorskich, prawnych i doradczych dla celów wynikających z przepisów prawa.

Uprawnienia osób fizycznych, których dane osobowe przetwarzane są przez Dom Maklerski

1. Macie Państwo prawo żądania dostępu do swoich danych, do ich sprostowania lub żądania ograniczenia ich przetwarzania w przypadku, gdy przetwarzane dane są błędne, do żądania przeniesienia danych z wyłączeniem danych objętych tajemnicą przedsiębiorstwa Domu Maklerskiego, a także do wniesienia sprzeciwu wobec ich przetwarzania w tym także do żądania

usunięcia danych z zasobów Domu Maklerskiego. Wszystkie powyższe żądania, gdy ich złożenie nie jest dostępne bezpośrednio na stronie po zalogowaniu, mogą być zgłaszane w jeden z następujących sposobów:

- osobiście w siedzibie Domu Maklerskiego,
  - pocztą elektroniczną wysłaną na adres dm@dmbps.pl z adresu email podanego wcześniej przez Państwa w trakcie przekazywania danych lub w jeden ze sposobów w tym miejscu opisanych,
  - telefonicznie, o ile istnieje możliwość jednoznacznej Państwa identyfikacji (na przykład, gdy zawarta umowa przewiduje sposób Państwa identyfikacji w trakcie kontaktu telefonicznego),
  - pisemnie listem poleconym na aktualny adres Domu Maklerskiego, jeżeli złożyliście wcześniej Państwo wzór swojego podpisu i pozostawiliście swój adres korespondencyjny – w takiej sytuacji potwierdzenie przyjęcia dyspozycji zostanie do państwa wysłane pocztą zwrotną.
2. Każde wymienione wyżej żądanie możecie Państwo złożyć w jeden z podanych wyżej sposobów pod warunkiem, że żądanie nie dotyczy danych przekazanych w związku z zawarciem umowy niezbędnych do jej wykonywania. W takim przypadku umowa przewiduje odrębny sposób aktualizacji danych, definiuje formy kontaktu z Domem Maklerskim, oraz zasady rozwiązywania umów, co skutkuje ograniczeniem lub zakończeniem przetwarzania danych.
3. Złożone w jeden z powyższych sposobów żądanie powinno zawierać obok danych pozwalających na jednoznaczną identyfikację wnioskodawcy a w szczególności informacji wskazujących na rodzaj usługi świadczonej danych przez Dom Maklerski na rzecz wnioskodawcy, również następujące informacje:
- w każdym przypadku - rodzaj żądania (dostęp do danych przetwarzanych w Domu Maklerskim, sprostowanie danych, ograniczenie przetwarzania, przeniesienie danych, wniesienie sprzeciwu wobec przetwarzania i usunięcie danych, wniesienie sprzeciwu wobec przetwarzania dla celów marketingu bezpośredniego lub wobec przetwarzania zautomatyzowanego dla celów marketingu bezpośredniego),
  - w każdym przypadku - okoliczności i cel przekazania przez Państwa swoich danych (tj. rodzaj zawartej przez Państwa umowy, w której dane zostały przekazane, lub czynności poprzedzającej jej zawarcie, a gdy umowa nie została ostatecznie zawarta - okoliczności oraz cele przekazania danych. Jeżeli żądanie nie będzie zawierało tej informacji, to Dom Maklerski założy, że dotyczy ono wszystkich umów zawartych przez Państwa z Domem Maklerskim i wszystkich zgód udzielonych przez Państwa na przetwarzanie swoich danych osobowych przez Dom Maklerski,
  - w przypadku żądania dostępu do danych i otrzymania ich kopii - rodzaj danych jakich żądanie dotyczy. Jeżeli żądanie nie będzie zawierało tej informacji, to Dom Maklerski wyda aktualne przechowywane przez siebie informacje o Państwa rachunku, które były przekazane bezpośrednio przez Państwa w związku z prowadzeniem rachunku inwestycyjnego. Na przykład w przypadku, gdy dotyczy to danych zbieranych i przetwarzanych na podstawie podpisanej umowy o prowadzenie rachunku inwestycyjnego, będą to najbardziej aktualne dane osobowe zawarte w umowie oraz w aneksach i oświadczeniach do niej złożonych,
  - w przypadku żądania poprawienia danych - poprawne dane, o ile Państwa dane przetwarzane przez Dom Maklerski są błędne, a dane te nie są przetwarzane w związku z podpisaną umową, której treść przewiduje odrębny sposób ich aktualizacji,
  - w przypadku żądania przeniesienia danych - informację, jakie dokładnie dane to przeniesienie ma obejmować. Dom Maklerski realizując to Państwa żądanie kieruje się zawsze przepisami prawa oraz wytycznymi opisanymi w Kodeksie postępowania Izby Domów Maklerskich dla firm inwestycyjnych w zakresie przetwarzania danych osobowych w jego opublikowanej wersji,
  - w przypadku żądania wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych i ich usunięcia, z wyjątkiem sprzeciwu wobec przetwarzania dla celów marketingowych - wyraźne potwierdzenie, że klient ma świadomość konsekwencji obsługi tego żądania. W przypadku gdy dane zostały przekazane w związku z podpisaniem umowy, przekazane żądanie jest równoznaczne z wypowiedzeniem tej umowy. W przypadku, gdy dane zostały przekazane w związku ze świadczeniem przez Dom Maklerski konkretnych usług, przekazanie żądania oznacza zakończenie ich świadczenia. Konsekwencją wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych dla celów marketingowych jest to, że odtąd nie dotrą do Państwa żadne informacje o promocjach, o zniżkach, o aktualnej ofercie Domu Maklerskiego, w tym także wstrzymana zostanie wysyłka opracowań analitycznych, które obok bieżących informacji rynkowych mogą czasami zawierać również informacje marketingu bezpośredniego. Sprzeciw wobec przetwarzania danych dla celów marketingowych Dom Maklerski

odnosi do wszystkich Państwa związków z Domem Maklerskim, jakie zostaną przez Dom Maklerski zidentyfikowane. Sprzeciw wobec zautomatyzowanego przetwarzania Państwa danych dla celów marketingu bezpośredniego może oznaczać, że informacje o promocjach czy inne podobne mogą dotrzeć do Państwa z opóźnieniem lub nie dotrzeć wcale,

- w przypadku żądania ograniczenia przetwarzania - wyraźne potwierdzenie świadomości konsekwencji jego zastosowania. W każdym przypadku konsekwencje obsługi takiego żądania mogą wiązać się z czasowym ograniczeniem Państwa dostępu do systemu, w którym Państwa dane są przetwarzane, albo z czasowym zawieszeniem świadczenia usługi. W szczególności ograniczenie przetwarzania danych osobowych w systemie centralnym systemie obsługi rachunków SIDOMA spowoduje następujące skutki - złożone i niezrealizowane w całości zlecenia zostaną anulowane, a rachunek Państwa zostanie zamrożony i nie będzie dostępny dla operacji pieniężnych i operacji maklerskich, poza rozliczeniem wykonanych transakcji i realizacji Państwa nabytych praw z papierów, z zachowaniem jednak możliwości zalogowania się i sprawdzenia w szczególności przeszłych operacji na rachunku. Żądanie ograniczenia przetwarzania nie zmieni zobowiązań stron wynikających z Umowy prowadzenia rachunku poza tymi opisanymi w zdaniu poprzednim. W przypadkach pozostałych usług należy uprzednio skontaktować się z Domem Maklerskim w celu ustalenia skutków tego żądania dla sposobu świadczenia usług.
4. Żądanie dostępu do danych, żądanie przeniesienia danych a także inne żądania powinny być przekazywane w postaci pisemnej na adres siedziby Domu Maklerskiego, lub z użyciem formularzy o ile są one dostępne na stronie internetowej Domu Maklerskiego. W przypadku gdy Państwa żądanie nie będzie dostatecznie precyzyjnie sformułowane, albo gdy pojawią się wątpliwości co do zakresu żądania, Dom Maklerski zwróci się do Państwa z prośbą o jego sprecyzowanie lub dodatkowe wyjaśnienia. W przypadku braku odpowiedzi Dom Maklerski jest uprawniony do wstrzymania obsługi żądania do momentu uzyskania w tej sprawie oczekiwanych wyjaśnień.
  5. Należy pamiętać, że Dom Maklerski może nie uwzględnić w całości żądania sprzeciwu wobec przetwarzania Państwa danych i ich usunięcia, jeżeli istnieją ważne prawnie uzasadnione podstawy do ich przetwarzania, nadrzędne wobec Państwa interesów, praw i wolności, lub są one niezbędne do ustalenia, dochodzenia lub obrony przed roszczeniami. Dane Państwa mogą nie być także usunięte ze wszystkich systemów w całości lub w części, jeżeli ich pozostawienie jest konieczne dla wywiązania się z prawnego obowiązku dalszego ich przetwarzania na mocy powszechnie obowiązujących przepisów prawa. W takim przypadku Dom Maklerski powiadomi Państwa o sposobie obsługi Państwa żądania.
  6. Dom Maklerski pobiera opłaty za obsługę żądań w wysokości standardowej, określonej przez Taryfę Opłat i Prowizji. W określonych sytuacjach, zwłaszcza gdy żądanie jest ewidentnie nieuzasadnione, nadmierne albo mający ustawiczny charakter, Dom Maklerski pobiera również dodatkową opłatę za jego obsługę zgodną z Taryfą Prowizji i Opłat. Dom Maklerski kieruje się przy tym wskazówkami zawartymi w Kodeksie Postępowania Izby Domów Maklerskich dla firm inwestycyjnych w zakresie przetwarzania danych osobowych w jego opublikowanej wersji.
  7. Dom Maklerski nie realizuje żądań, których nadawców nie jest w stanie jednoznacznie zidentyfikować, żądań niejasnych lub niepełnych, nie opłaconych zgodnie z Taryfą Prowizji i Opłat albo dotyczących treści objętych tajemnicą zawodową lub tajemnicą przedsiębiorstwa. Dom Maklerski może też odmówić obsługi żądania, o ile wiązałaby się z tym niestandardowa dla Domu Maklerskiego operacja techniczna.
  8. Możecie Państwo w każdym czasie wnieść skargę na przetwarzanie swoich danych osobowych do organu nadzorczego. Inspektorem Ochrony Danych Osobowych w Domu Maklerskim jest osoba wskazana Uchwałą Zarządu. Skargi można wносить drogą elektroniczną na adres poczty elektronicznej inspektor@dmbps.pl, lub drogą pisemną na adres siedziby Domu Maklerskiego.

Pliki cookies

1. Pliki typu cookies (tzw. "ciasteczka") stanowią dane informatyczne, w szczególności pliki tekstowe, które przechowywane są w urządzeniu końcowym użytkownika Serwisu i przeznaczone są do korzystania ze stron internetowych Serwisu. Pliki cookies zazwyczaj zawierają nazwę strony

- internetowej, z której pochodzą, czas przechowywania ich na urządzeniu końcowym oraz unikalny identyfikator.
2. Dom Maklerski wykorzystuje pliki typu cookies w celu pozyskania informacji związanych z korzystaniem z Serwisu przez użytkowników i nie gromadzi w sposób automatyczny żadnych innych informacji o użytkowniku Serwisu. Działania te nie służą przetwarzaniu danych osobowych.
  3. Pozyskane za pośrednictwem Serwisu Domu Maklerskiego pliki typu cookies wykorzystywane są w celu:
    - dostosowania zawartości stron internetowych Serwisu do preferencji użytkownika oraz optymalizacji korzystania ze stron internetowych, w szczególności pliki te pozwalają rozpoznać urządzenie użytkownika Serwisu i odpowiednio wyświetlić stronę internetową, dostosowaną do jego indywidualnych potrzeb,
    - tworzenia statystyk, które pomagają zrozumieć, w jaki sposób użytkownicy Serwisu korzystają ze stron internetowych, co umożliwia polepszanie ich struktury i zawartości,
    - utrzymania sesji użytkownika Serwisu (po zalogowaniu), dzięki której użytkownik nie musi na każdej podstronie Serwisu ponownie wpisywać loginu i hasła.
  4. Czynności związane z przechowywaniem i wysyłaniem plików typu cookies są obsługiwane przez przeglądarki internetowe i są niewidoczne dla użytkownika. Większość używanych przeglądarek domyślnie akceptuje pliki cookies.
  5. Użytkownik może zmienić warunki przechowywania lub otrzymywania plików cookies, w tym wyłączyć pliki typu cookies poprzez konfigurację ustawień w przeglądarkach internetowych m.in.:
    - w przeglądarce Internet Explorer,
    - w przeglądarce Mozilla Firefox,
    - w przeglądarce Chrome,
    - w przeglądarce Opera.
  6. Zanim Użytkownik zdecyduje się zmienić domyślne ustawienia przeglądarki internetowej musi pamiętać, że wiele ciasteczek pomaga w wygodnym korzystaniu ze strony. Wyłączenie ciasteczek może mieć wpływ na to jak będzie się wyświetlać strona w przeglądarce internetowej Użytkownika oraz może spowodować utratę dostępu do niektórych funkcji Serwisu.
  7. Dom Maklerski informuje, że w momencie połączenia się przez użytkownika z Serwisem, w logach systemowych pojawiają się informacje o numerze (w tym IP) i rodzaju urządzenia końcowego użytkownika, a także czasu połączenia z Serwisem oraz inne dane eksploatacyjne dotyczące aktywności użytkownika w Serwisie. Dom Maklerski przetwarza te informacje w celach technicznych zgodnie z przepisami obowiązującego prawa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
  8. Serwis Domu Maklerskiego wykorzystuje następujące pliki typu cookies:
    - JSESSIONID – sesyjny plik cookie, który tworzony jest i istnieje tylko w czasie trwania sesji przeglądarki. Jest on niezbędny dla prawidłowego działania Serwisu,
    - utma – plik zapisywany na dysku komputera podczas pierwszych odwiedzin danej witryny. Plik zawiera unikalny numer identyfikacyjny, za pomocą którego narzędzie analityczne potrafi określić unikalnego i nowego użytkownika,
    - utmb – plik cookie _utmb jest odpowiedzialny za przechowywanie informacji na temat danej odwiedziny,
    - utmc – plik cookie współpracujący z _utmb, którego zadaniem jest ustalenie, czy należy rozpocząć śledzenie nowych odwiedzin, czy też zbierane dane powinny zostać zaliczone do istniejących odwiedzin,
    - utmz – plik cookie zawierający informację na temat źródeł odwiedzin. Dzięki niemu możliwe jest policzenie m.in. odwiedzin z wyszukiwarek.
  9. Dom Maklerski nie odpowiada za politykę prywatności stron internetowych, do których odnośniki umieszczone są na stronach Serwisu.

Dom Maklerski Banku BPS S.A. zastrzega sobie prawo do wprowadzania zmian w niniejszej Polityce Prywatności. Wszelkie zmiany dotyczące Polityki prywatności będą publikowane na niniejszej stronie.